دملاامیردیوان

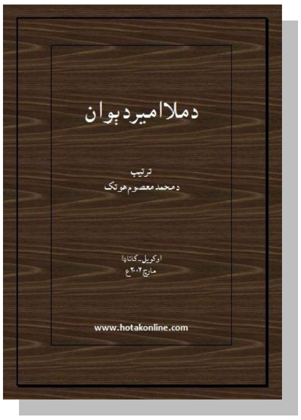

ترتیب

دمحمد معصوم هوتک

اوکویل ـ کاناډا
مارچ ۲۰۰۶ ع

www.hotakonline.com
Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملاامیراودېوان يې

دملاامیرددېوان دغه نسخه ،چي مادچاپ له پاره تیاره کړه ، ماته د ۱۳۲۵ ش کال په سر کي په کندهارکي لاس ته راغله اوترکتلووروسته یې راته څرګنده سوه چي دانسخه داروانباد حاجي دوست محمدبرېڅ له کتب خاني راوتلې وه[1] .حاجي صاحب مرحوم پخپل قلم ځای ځای د شاعرنوم دنومورې خطي نسخې پرڅنډوکښلی و[2] .

دملاامیردېوان دحجم له مخي وړوکی دېوان دئ او(۸۰) غزلي او نظمونه لري خودالفبې دتولوپتیوغزلي پکښې سته . دپای پاني یې د (یاء) ردیف ته رسېدلي دي خوڅوپاني یې کنډودي . مادانسخه تر موندلوڅومیاشتي وروسته دزېري په جریده (د۱۳۲۵ ش کال ۹ ـ ۱۰ ګڼه) کي معرفي کړه اودهغي لیکني لنډیزدلته مکرر رانقلوم:

[1] حاجي دوست محمدبرېڅ دسراج الملت والدین امیرحبیب الله خان دپاچهۍ په دوهم کال (۱۲۸۲ش) په کندهارکي زېږېدلی اودظاهرشاه دپاچهۍ په شپږدېرشم کال(۱۳۴۸ش) په کندهارکي وفات اوپخپله پلرنۍ هدیره کي ښخ دئ. پلاریې قیام الدین خان اونیکه یې محمدیوسف اخوندزاده نومېدی. دحاجي دوست محمدبرېڅ پېشه سوداګري وه اودخورلسمي هجري شمسي پېړۍ په دېرشموکلونوکي یې د کندهار د شاه بازارپه ختیځه راسته کي دپوښلي چارسوشمال ته دخارجي بوټونوپلورنځی درلود. حاجي صاحب په پښتوژبه دنثرپه برخه کي قلم چلاوه اویوه غني کتابخانه یې درلوده چي دپښتووپاړسي وعربي ژبو خطي نوادریې پکښې خوندي کړي وو. دده کتابتون په کندهارکي داروانباد محمدحلیم سلیمي (۱۳۸۴ ش مړ) ترکتابتون وروسته دخطي نسخودکیفیت اوکمیت له درکه مشهوره کتابخانه وه . دبایزیدروښان نوې موندل سوې رساله ، چي دعلم درسالې په نامه په ۱۳۶۴ ش کال داروانبادسرمحقق دوست شینواري په سریزه او سمون په کابل کي خپره سوه ، دحاجي دوست محمدبرېڅ له کتابتون څخه راوتلې وه. دحاجي دوست محمدبرېڅ زوی نوراحمدبرېڅ هم دپښتو ژبې لیکوال او دطلوع افغان اخبارپرکاره قلمي همکارو. نوراحمدبرېڅ په ځواني کي مړسو (دی بایدله اروانبادپوهاندډاکټرنوراحمدبرېڅ سره مغالطه نه سي).

[2] زه (هوتک) دنومورې لیک دده دکتابتون دنورونسخودکتلوله خاطره پېژنم اوزماپه کتابتون کي دحاجي دوست محمدبرېڅ په قلم داخونددروېزه دمخزن الاسلام ځیني برخي سته چي دخپل کتابتون دیوې نسخې اوداروانبادسلیمي دکتابتون دکومي نسخې ترمقابله کولووروسته یې یادانښت کړي دي. دحاجي صاحب مرحوم لیک په نسبتاً ښکلوخطونوکي راتلای سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملاامیردڅورلسمي هجري قمري پېړۍ په سرکي په کندهارکي يوله هغوشاعرانوڅخه و ، چي مردف دېوان يې درلود اوشعرونه يې دخلکو خولوته لوېدلي وو. هسي خوپه پښتنوشاعرانو کي مـــورږ (امير) او (اميرمحمد) په نامه څوتنه پېژنو،خوپياوړي محقق پوهاند عبدالشکوررشاد د پښتانه شعراء په دريم ټوک (۸۲۷ مخ) کي د امير په نامه يوشاعرمعرفي کړی دئ ، چي زموږتربحث لاندي ملاامیرسره يې ځيني ګډ وجوهات ستره . دی ليکي : ″ اميرپه خټه پوپلزی و ، د کندهاردتلوکان[3] په کلي اوسېده دده دپښتو مردف دېوان شته او د پاړسو اوعربي دېوانونودلرلوپه باب يې هم خبري کيږي .... دده ژوند د ۱۲۹۱ هـ ق کال[4] په حدودو کي ټاکلای شو اوعمريې تر۹۵ کالو پوري رسېدلی دي . له دېوانه څخه يې معلومېږي ، چي د ژوند وروستي کلونه يې په ګرش (هيلمند) کښي تيرکړي دي″ .

ددغي ليکني په استناد د ((فرهنګ زبان و ادبيات پښتو)) محترم مولف هم دده يادونه کړې ده. په پښتانه شعراء کي داامير دکلام د (ی) رديف څلور پښتو بيتونه خوندي دي . زه په غوڅه توګه حکم نه سم کولای ، چي (امير)او (ملاامير) به يو سړی وي. د (امير) په باب خو لوی محقق پوهاندرشادليکي ، چي ظريفه او شوخه طبعه يې درلوده. د ملاامیرپه دېوان کي مادظرافت اوشوخۍ صريحه نمونه ونه موندله. خو دعصر او وخت نږدېوالي اود اوږده عمر تېرول او د ملاامیرپه

[3] تلوکان دکندهاردپنجوايي ولسوالۍ مربوط کلی دئ،چي دکندهار ښار لويديځ لورته پروت دئ. شاوخوايې دانګوروباغونه دي. دپښتواوفارسي ژبي شاعراو د تاليفاتوڅښتن ساګزی ملاحسن اخوند(۱۱۷۷ـ۱۲۴۵ هـ ق) دهمدغه تلوکان دئ. فارسي دېوان يې چاپ سوی دئ.زما (هوتک) سره يې يوه ښکلې قلمي نسخه ستره ، چي دهرات دنائب الحکومه سعدالدين خان د زوی عبدالعلي خان(خان آغا ؟) په پرمايښت د ((محمد رحيم الکوزي قندهاری الاصل ساکن هرات)) په قلم ليکل سوی دئ.

[4] دغه کال په پښتانه شعراء کي ۱۳۹۱ هـ ق راغلی دئ ، چي چاپي غلطي ده. دغه غلطي زما په پورتنۍ مقاله کي ، چي په (زيري) جريده کي خپره سوې ده ، بياتکرار سوې ده. د مقالي ترچاپ وروسته ما اوفاضل استاد په دې باب خبري هم وکړې او ماوعده ورکړه ، چي دغه غلطي به يو وخت سموم. دادئ اوس (اووه ويشتمه دمارچ ۲۰۰۶ ع) مي خپله ژمنه پوره کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دېوان کي د (نهرسراج ویالي) یادونه[5](۱) بیاهغه وجوهات دي ، چي ددوی ترمنځ شریک دي. د اوسنیو ماخذونو ، روایتو او دېوان څخه دا فیصله ګرانه ده ، چي ((امیر)) او ((ملا امیر)) به یوشاعروي. په هر صورت زه اوس دی د ((ملا امیر)) په نامه دموجوده دېوان له مخي تاسي ته درپېژنم اودېوان یې درته معرفي کوم. نوره څېړنه به راتلونکي ته پرېږدو . ګوندي داسي مواد لاس ته راسي ، چي ددې موضوع له سپینېدو سره مرسته وکړي.

زمادکتابتون په خطي نسخوکي دملاامیردیوان سته،چي نوم یې ((مخبر العشق جدیدی)) پرایبنی دئ . دیوان مردف اودپای له خوانیمګړی دئ. دوروستی پاني رکاب یې (ځمامقصود) لیکلی دئ ، چي داکلمات دراتلونکي مخ دلومړي بیت شروع ده . نسخه پرعادي کاغذ په توره سیاهي لیکل سوې ده اودډېر بې سلیقي او بېسواده کاتب کارمعلومېږي. څرنګه ، چي دېوان نیمګړی دئ ، دکاتب نوم اود لیکلو کال یې نسته . ددېوان پرځنډو څوځایه ۱۳۲۷ او یوځای ۱۳۲۸ کښل سوي دي. نه پوهېږم ، چي دابه دلیکلوکال یاکلونه وي که یا؟ د دېوان ټولي غزلي اتیاوو ته رسیږي اود(ی) ردیف هغه څلوربیته ، چي د پښتانه شعراء په دریم ټوک(۸۲۷مخ) کي خوندي دي ، ، دلته نسته. که (امیر) او (ملاامیر) یوشاعر وي ، نونبایي دغه بیتونه به په هغو پاڼوکي وي ، چي ضایع سوي دي. ددېوان پیل داسي دئ:

له بسم الله وروسته. هذا کتاب مخبرالعشق جدیدی.

نن مشغول سه په الحمد و پــه ثنا   په دهان کښي دي چلیږي ژبه ستا

[5] دنهرسراج دویالي یادونه زه پردې خبره دلیل بولم ، چي ملاامیرپه هیلمندکي هم استوګنه کړې ده او احتمالا په ((ګرش)) کي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هربنده لـــــــره لازم ثناګويي ده   په قرآن کښي بيان کړی پاک مولا

++++

له دېوان څخه يې مادده دژوند په باب زيات مشخص ټکي ونه موندل. دامیرحبیب الله (۱۳۱۹ ـ ۱۳۳۷ هـ ق) یادونه یې ثوځایه کړې ده:

دسراج الملة والدين ښــــــه دبدبه ده
ملاامیردده دوعاګوی[6] نه دفرنګ یم

اویا:

ډېردي عـــــــــــمر دامیرحبیب الله وي
ترســـایه لاندي ناست امتیان ستا محمده
تل مشغول دقندهار پـــــــــــه آبادي ده
اوس مشغول پــه نهرسراج نهراعلی محمده
نهرسراج به خدای معمورکه وخت نژدې دی
ملاامیرفقیردوعـــاګوی ده هرصبا محمده

دنهرسراج واله (ویاله) په ۱۳۲۵ هـ ق کال دهیلمند له رود څخه افتتاح سوه[7]

ددېوان د (ب) ردیف دیوې غزلي مقطع داسې ده:

دیارلس صدی هـــــــم شپږویشت کاله
ووتېرشوي ملاامیر بیان کوي له هره باب

[6] ((دوعاګوی)) باید دوې څپې ولوستل سي.
[7] حبیبي ـ عبدالحي پوهاند ـ دافغانستان تاریخي پېښلیک ـ ۲۲۲ مخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیارلس سوه شپږویشت هـ ق کال دامیرحبیب الله دپاچهۍ اووم کال دئ. له دي تېولو خبروڅخه ثرګندېږي ، چي دامیرحبیب الله دپاچهۍ دوران دملاامیر د شاعرۍ د اوج زمانه ده. پـه دغه وخت کي دی سپین ږیری دئ ځکه وایي:

ملاامیرپه سپینه ږیره تل ژړاکړي
راشه زماپرغریبۍ وکړه پـوښتنه

++++

اشعاریې دده پرعلم او پوهي باندي شاهدي ورکوي. دتصوف خوایي درنه ده. اخلاقي شعرونه هم لري. له اشعاروڅخه یې معلومېږي ، چي ملاامیرپه سلوک کي دنقشبندیه طریقي پیرو دئ . دسلوک اوسیر پړاوونه داسي بیانوي:

دوحدت له باغه درخته رابنکاره شوه
نه یې مثل پـــــه زمین لکه نشترو

....

دتوحیدترسوزن ووزه که یکتا یې
که دوتا یې ځان یکتاکړه یک بشر

......

محبت دخدای نـــــهال پرخپل زړګي کړه
اوبــــــــــوه یې په چشمه د شــریعت
اســـــــم ذات د زړه صیقل دسالکانو
تصفیه د زړه راځي پـــــــــــه طریقت
بیابه کشف و کـــــرامات درته حاصل شي
پوشیده لـــــــره داحــــــال د حقیقت
معرفت مي شناخت دخدای پرخپل طاقت ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

((ملاامیر)) تعریف کـــــــــــوي دمعرفت

په دېوان کي يې يوه تقريبا بشپړه فارسي غزله اوڅوشير وشکر بيتونه سته. فارسي شعر يې دټيټي سويې شعردئ او خوندورنه دئ.

+++++

+

دادهغي ليکني لنډيزو ، چي ماشل کاله وړاندي دکابل په زېري جريده کي خپره کړې وه[8](١). تردې وروسته مي ددېوان قلمي نسخه د چاپ له پاره تياره کړه. اودتيارسوي متن يوه برخه مي (د ٌ ق ٌتررديفه) پخپل خط په يوه جلاکتاب کي پاکنويسه کړه اونورکارله ګران هيواد څخه دراوتلوله اسيته نيمګورپاته سو . دامتن اوخطي اصل يې له هيواده راته زماورکراچي ته راورساوه اومابيااله ځانه سره کاناډاته راووړ(١٩٩٢ ع) . سږکال مي دکاغذوله منځه دامتن راوايست له سره مي وکوت اوکمپيوټري چاري مي يې بشپړي کړې اودخپلو هغو ليکنو په تاخچه کي به يې کښېږدم، چي زماناچاپ آثاردچاپ په انتظار پکښې پراته دي.

دنوي کتني په ترڅ مي لازمه وبلل داڅوټکي نورهم پرخپله پخوانۍ ليکنه باندي ورزيات کړم:

ملاامیردمتوسطي درجې ملا ، دټيټي سويې شاعر، دلوړجوش و خروش مخلص سالک دئ اوپه سلوک کي دنقشبنديه طريقې لاروی دئ. دېوان يې له يوڅوغزلوپرته نورټول دسيراوسلوک مسئلوته وقف کړئ دئ اودتصوف غامض اوپېچلي موضوعات يې په ډېرساده

8 دنوموړي مقالې بشپړمتن زمادناچاپه اثرٌ کچکولٌ په لومړي ټوک ٣٢ مخ کي خوندي دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شعرکي بیان کړي دي .دده شعرله لویه سره هم فوق العاده ساده اوله هنري مزیته خالي دئ اوفني کمزورۍ،قافیوي نیمګړتیاوي اودوزن ناهماهنګۍ یې دلوستونکي مخي ته ډېري راځي،خودتصوفي اړخ زیاتوب یې دشعري قابلیت د نه وړتیا له امله دشعر خوند ورنګ نور هم ورپیکه کړئ دئ . ده ته خپل شعرکله کله دومره لوړښکاره سوی دئ چي وایي " پخته کار سالک " به یې په بیان پوهېږي (د " ن " ردیف) خو حقیقت دادئ چي دده په شعرکي مفاهیم بیخي په ساده پیرایه کي بیان سوي دي .شاعرته دسیروسلوک اوطریقت پرورشوباندي ځان " بالغ " ښکاري اود " دستار " ترلوتمه لري (د " ع " ردیف) خو ځای ځای بیا پخپله ورته ځان " ناقابل " ایسي (د " ف " ردیف) . شاعردسلوک دلاري خطرات هم له پامه نه دي اچولي اودآیات وحدیث په استشهاد وایي چي په طریقت تربل هرمسلک د"ملحدۍ" خطره ډېره ده(د " هـ "ردیف) . دی دخطرځای هم دخپلي تجربي اوپوهي له مخي نویو سالکانوته ورښیي (د " ن "ردیف) .

شاعر غواړي دځینو کلماتو په راوړلوسره خپله تواضع اوانکسار تمثیل کړي اودځان له پاره د(کمینه ، دون همته ....) کلمات کاروي خو ددغو کلماتو مروجي معناوي دعجزو انکسار ښکارندویي نه کوي ، بلکي استعمال یې دلاسه لا د شخصیت ددرناوۍ پله سپکوي.

دملاامیرپه دېوان کي دیولړتاریخي پېښویادونه سوي ده چي مایې دلومړي وارمعرفۍ په لیکنه کي مثالونه راوړي دي اوتاسي یې یوه برخه وړاندي ولوستل (دسراج الملت والدین امیرحبیب الله خان ، دکندهار دنایب الحکومه یادونه اودنهرسراج دویالي دکیندلوکار) . ددي پر ځنګ دی وطن ته دروسانودراتګ خبرداری اودهغوپه مقابل

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي دغزا اوجهادهخونه کوي (د "و " ردیف) چي مادهمدې متن په (۲۱) مخ (۱) حاشیه کي تبصره پرکړې ده.

دملاامیرشعري ژبه په عمومیاتوکي دلویدیځي لهجې ځانګړتیاوي لري اوپه خصوصیاتوکي بیادهیلمنداوروزګان دشاوخوا پښتنوژبه تمثیلوي . دی ځای ځای دشعري اړتیاله اسیته د کلماتو وروستي حرکتونه غورځوي او" نعمتونه" د "نعمتون" په شکل کاروي.

داوه هغه ټکي چي یادونه به یې دملاامیردشعرپه پوهېدلوکي مرسته وکړي.

محمدمعصوم هوتک
اوکویل ـ کاناډا
۲۷ مارچ ۲۰۰۲ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم اللّٰه الرحمن الرحیم

نن مشـــغول شه پــــــه الحمدوپه ثنا
په دهــــــــــان کښي دي چلېږي ژبه ستا
هــــربنده لـــــــــره لازم ثناګویي ده
په قـــــــــرآن کښي بیان کړي پاک مولا
صددرودوصدسـلامه دي انعام وي
له ماخــــــــــواره امتي پرخپل پېشوا
هـــــم پرآل هـــــم پراصحابو دده باندي
هـــــم پــــــــرواړه ګذشته وو انبیا
که ظاهـــــــرباطن الف شوې مردانه يې
په لباس د (ج) پـــه پټ شې ســــرتپا[9]
که د(ز)نسبت دي وکـــــــړو خپل نفس ته
پردغــه تقصیرهمېش کـــــــوه ژړا
نبه محکمه پیالــــــــه نوش دقناعت کړه
بې صبري ده بدبختي لـــــــــــویه بلا
شفقت دفقیروعــــــــــظ ونصیحت دی
زیاتي نه لـــــــــري قدرت دضرب پرچا
راشـــــــه ونیسه محکم دربارمحکمه[10]
ځان ورګـــډ کـــــــړه په مجلس داولیا
هرګناه لــــــره زنګــــــونه پرزړګي دي
آئینه دزړه لـــــــه زنګه کـــــړه صفا
که صادق يې یک بیني یک جهتي کــــــړه
دتــــوحید پرلارتـــــلای نه شي دوبین بیا

---

9 سرتپا = سرترپا
10 دانیم بیتی کټ مټ ولیکل سو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګمراهــــــان دزمــــــاني ترحساب تېردي
(ملاامیره) کناره شــــــه له هــــــــــرچا

***

که ساقي راکه جـــــامونه دکـــــــوثربیا
پـــــه کارنه لـــــــرم دنیاو سیم و زربیا
هست مي ستا په هست موقوف ده فضل وکړې
پرخپل هست باندي دهست وکـــــړه نظربیا
په نظر دکامـــــــــــــــلانو مي منظورکړې
معتکف دي ددربار یـــــــــــــــم هم ددربیا
ممکنات چي رب پیدا کــــــړه په قدرت خپل
داهـــــــــــــــمه دي نښاني دپیغمبربیا
هیڅ دحسن سیال (یې) نشته پـــــه دنیاکښي
سیالي نه که ستالــــــــه رنګه شمس قمربیا
چي پیدا یې ستالـــــــــــه رویه کل اشیاکړه
پاک الله پرتاعـــــاشق ، تې[11] کړې اظهربیا
ودیدن ته دي محتاج شـــــــــاه وګدای دي
که روزي مي ستادیدن شي پـــــــه محشربیا
زه چي مست ورندانـــــــــــــه دزماني یم
ډېرمستان رندانـــــــــــه دي ستاددربیا
عشق دي هسي سرګردان کړم په عـــالم کښي
نه پوهېږم پــــــه خپل نفــــــع و ضرربیا
بې صبري مي شوه غالبه ستاپـــه عشق کښي
قناعت پیاله که راکــــــــــــړې پقدربیا
دهجران په اورمي مـــــــــــــه سیځه صنمه
(ملاامیر) که مـــــــــــفرح کړې په نظربیا

[11] تې = ته یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

صدقـــه شه صدقـــه شه دل وجـــان زما
تـــــردیدن وتــــردیدن دخپل جانان زما
یـــودیدن وعاشقـــانــــولره بس ده
همېشه دوی ثناخــــــوان دي دخوبان زما
منتـــــــظرورتــــه ولاړدي بې اختیاره
که معــــــمورشي په دیدن دګل ریحان زما
نه له سترګـــوغائبېږي نه په سترګوبرابرده
لاردعقل نشته چي څرګندبه شي سبحان زما[12]
هیڅ تعلیم وعاشقـــانـــــووته نه شي
دواړه کــــونه دي پرېږدي ایښي پرجانان زما
شابس شابس دعـــــاشق پرهمت باندي
چي یک بین شــــو یک جهته پرمیدان زما
(ملاامیر)غـریب دوبین دئ تې[13] یکبین کړه
رب کـــریم ده هم رحیم ده هـــم رحمان زما

***

چـــي طالب شــــوم دمطلــــــوب
په کـــال سلب شــــوم مســــلوب
هســــي رنځ رابانـــدي راغـــــی
په مثـــال لـــــکه ایــــوب
دعشــــــق دارنــګ ســــخته زورده
بې بصرکئ[14] عشـــــــق یعقـــــوب
که معشــــــوق هرڅوجفــــاکــړي

[12] ددې بیت څېي د غزلي دنورو بیتو دڅېو پرپرتله زیاتي دي.
[13] تې = ته یې
[14] کئ = کړئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وعاشــــــق تـــه وي مرغــــــــوب
عاشقـــــان چـــي همېــــــــش ژاړي
بيمــــــاران دي پــــــه مقــــلوب
لــــه دې رنـــــځه به روغ نــــه شـــي
بــــــې ديـــــداره د محـــــبوب
د عشـــــق هســــــــي غـــــالب كار ده
خــــوار عاشـــــق كاندي مغلـــوب
پختــــــه كـــار عاشـــــق هغــــه ده
چي خپـــل عشـــــق كانـــدي محجوب
كـــه مخلــــوق تې عشـــق ظاهر شـــي
نبــــه يــــــې نه بــــولــي كتُــــب
ربـــــه عشـــــق مي پوشـــــيده كړې
هـــــم پر شــــرق هــــم پر غـــروب
لـــه نقصـــــانه عشـــــق نګـــــاه كړه
نفـــــس حـــاضره پر شمال هم پر جنوب[15]
مـــلا اميـــر غريب بيـــان كوي له عشقـــه
په مثــــال لكـــه مرغـــه اخلـي حبوب[16]

***

له كاملــه پيالـــه نوش كـــه په شتـــاب
پرهېزي شـــه لـــه ګنـــا كـــه اجتنــاب
خپـــل باطن كـــړه پاكــــيزه له هره خُبثه
ځان لايـــق كړه چـــي منظور شـــې دا حبـاب
بعضـــي خلـــګ په ظاهر ډېر آراستـــه وي
په باطـــن كي خباثت وي بـــې حســـاب

---

[15] دانيم بيتى ځلورخپې زيات دئ
[16] حبوب = داني . جمع يې حبوبات دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بعضـــي خلګ په باطـــن ســـم آراسته وي
په شــــریعت[17] وي هم ملامت هـــم په کتاب
دغه دواړه نقصـــــاني پـــــه آخـــرت وي
چي حاضر شي په میدان د ســـــــوال جواب
بختور ده چي ظاهـــــر باطـــن (یې) د واړه[18]
بـــرابر د شریـــــعت شـــــوه د وهـــاب
راشــــه ټینګ پر شریـــــعت شه که دانا یې
په شریـــــعت به مفتوح شـــــي د جنت بـاب
که څراغ د شریـــــعت خـــدای په لاس درکړ
وبــــه نور ته یې عــــاجز ماه و آفتـــاب
هغــــه څـــوک چي ردوي حـــکم د شــرع
خــــلاص به نـه شي د دوزخ د سخت عذاب
پټ پنهـــان له خپله خدایه مشغـــولا کـــړه
د صدیـــق د سینې بـــــوی تـــئ[19] د کباب
کامــلان مي غوصـــان د عشـــق دبحـــردي
ځان جهـــان وځني هېر غـــرق په دریــاب
پیروي د کامــل وکړه که صـــــادق یـــې
زمونږ په لاس ده د قـــرآن محکــــم تنـاب
دیارلــس صدي شپږویشت کـالـه وو تېر شوي
ملا امیـــر بیـــان کـــوي لـــه هـره بـاب

***

که وصال دجانان غـــــــــواړي په قیامت
په اخلاص وپـــــــه تصدیق وکـــړه طاعت

---

17 شریعت دلته دعوامو په شان دوه څپه ییز باید ولوستل سي.
18 اصل: هغه بختورده چي ظاهرباطن دواړه
19 تئ = تلئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په مجلس ددلبرانوبه ورګډ شي
که دي ترک کړ د دنیازیب وزینت
بې بقاده دادنیاهیڅ باورنشته
په مثال لکه تېزبادځي په سرعت
په دنیاپسي هلاکه زمانه ده
ابلیس کاندي حرص غالب ترقناعت
دانایان مي دي مشغول دیارپه مینه
پروانه که ددنیاپه زیان کثرت
اولیاء خدای نازولي په دوه کونه
نبه دیداربه ورعطاکړي هم جنت
توکل موپرخپل خدای زمونږمومنانو
بې له خدایه تکیه نشته دراحت
نبه تقواوهمت خوی دمسلمان ده
دشیطان تابعان ډک په خباثت
امان راکړي دابلیس دبده خویه
دده خوی ده ګمراهي بل فضیحت
مقصود تینګ کړه سوا پرېږده[20]
رضاجوی شه دنبه خدای هم دحضرت
محبت دخدای نهال پرخپل زړګي کړه
اوبه یې په چشمه دشریعت
اسم ذات دزړه صیقل دسالکانو
تصفیه دزړه راځي په طریقت
بیابه کشف وکرامات درته حاصل شي

[20] دانیم بیتی ثلورځپي کم دئ.
سوا = ماسوا . اوماسوادخدای تعالی له ذات پرته نوروموجوداتواومخلوقاتوته وایي (غیاث)

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوشیده لـــــــره داحـــــــــال د حقیقت
تــــــــرعرش پــــورته دي او یازره حجابه
داخل کېږي عـــــارفـــــــــان بلند همت
معرفت مي شناخت د خدای پـــرخپل طاقت ده
(ملاامیر) تعریف کـــــــــــــوي د معرفت

***

خوار عاشقه معشوق ګوره که لـــرې استقامت
نن دي وارد ئ که پو هېږې د قـــــــرآن په تلاوت
عوام خلق دي مجلس د علــــــــــماو فقراکړي[21]
له تاثیري[22] پیدا کېږي تــــــــوانګري و قناعت
کــــــه راه رویې ســــــــم پرلار د شریعـــــت شه
رهروي بــې شریعته دئ سالک له[23] قبـــــاحت
ملحــــــدان په زمانه کـــــي هســــــي ډېر دي
هیڅ خبــر په شرع نه وي نه په تـــــرک د جماعت
موحدان مــــي مستقیم همېش پــرجماعت وي
له ښه خدایه وي ترسان هـــــم له عذابه د قیامت
په لبـــــاس د حلــــــم پټ شه ســـر تر پایـــــه
د حلـــم لباس دئ هرمومن له مرتبه د شرافـــت
حــــلم خوی د انبیأ و اولیـــــأ دئ کـــــه خبر یې
قـــهرغضب خوی د شیطان دئ نه دئ خوی د ولایت
غـافـــلان د یاره ذکره، نقصاني په دوا ړو کونو
عاشقان صفت ګویان د دلبرانو په دنیا هم آخرت
که تــــــــرعرش و کرسي لـــویه دي سینه شوه

---

[21] اصل: عوام خلق دي مجلس د علماو فقراکړي په هردم.
او ترلاندې بیا ورته کښلي دي: د عالم مجلس کوه که ته دانا یې
[22] له تاثیري = له تاثیره یې
[23] سالک له = سالک لره

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوا ءالله به هسي غرق سي لکه فرعـون هم جاهت[24]
(ملا امیره) پر عمل هیڅ تکیه مه کړه فضل غواړه
دغه لوی فضل عظیم دئ چي یې درکړ هدایت

***

د خوبانـــــو سردار تئ[25] پاس پر اسمان خوت
تېر تر عـــرش و تر کرسي پر ښبنتن ګران خوت
چي مشـــــغوله پـــــه صلوت طیبات شو
هر ګفتن یې درمرجــــان تــــر ښه دهان خوت
د امت غـــــم یې زرغــــــون پر پاک زړګي و
هېر یې نه و چي دربار تــــــه د سبحان خوت
پـــــــــر دربار د حق تعالی یې قـــدر ډېردئ
وربخښلئ یې امت نـــــاز یې چـــلان خوت
ګفتګوی د ګــــوی مګوی یې سره وکـــــــړ
ګـــــــوی بیان د شریعت دین یې روښان خوت
د مګـــــــــوی خبري پټي له هـــــــر چا دي
پاک حبیب رب منع کـــــړئ ډېر یې زیان خوت
طی شـــوه نه فلک اتلس کالـــــــه یوه شپه وه
بي مثاله ښه مجلس د دوی تــــــــر میان خوت
پنځه فرض لـــــــــــمونځونه شب و روز شول
که چا تـــرک کــــــړه آخرت لري[26] تاوان خوت
پنځه فـــــــــرض[27] چي ادا پـــــه جماعت شي
خدای رسول به شي راضي دی پــه نبکان خوت
مومنانو امــــــــر ونهی تول پــــــر ځای کړئ

---

[24] جاهت:
[25] تئ = تلئ (دکندهار کړدود)
[26] لري = لره یې، ته یې
[27] فرض کلمه دلته دوي ځپې بایدولوستل سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نصیحت د (ملا امیر) پـــــــر دل و جان خوت

***

زمـــــــــوږ و تا ته دی ســــوالونه یا مغیث[28]
له تا غـــــــواړو ډک جامـــــــــونه یا مغیث
حاجتمند درتـــــــــــــه ولاړ دي بې شماره
فریاد رس یې، له تا غـواړي حاجتونه یا مغیث
حاجت زمــــــا ده ستا رضا پـــــه دواړو کونو
د رضا دي طلبګار یــــــــم په عمرونه یا مغیث
هیڅ مقصود مې په ظاهـــــــــر باطن بل نشته
ستا رضا ما خلاصوي له هـــر غمونه یا مغیث
ربه قطع انتظار د خـــــــــوار عاشق کــــړې
رحم وکــړه دیدار وکړه ته پر وکړه کرمونه یا مغیث
هر عـــــــــاشق چې وي صادق په محبت کښې
تر چشمانـو یې خو ناب وهي موجونه یا مغیث
و خپل یار ته ســـــل نظره د عاشق وي په هر دم
یـــــو نظر یې ستا دوا دئ د زخمونه یا مغیث
رد ، قبول دواړه مـــــــــوقوف ستا په رضا دي
و بنده تــه څه معلوم دي ستا حکمونه یا مغیث
مــــــــومنان مې مقبولین پــــه دوه جهان کښې
د تقوی توکل ډېر دي اجرتــــــــــــونه یا مغیث
ښه خلعت خدای د ایمان و مــــــوږ (ته) راکړئ
موږ پــــــر دا خلعت همېش کړو شکرتونه یا مغیث
پاک قرآن دي راستولئ لــــــــــــــوی انعام ده
پکښې ډېر د حل حــــرمت دي بیانونه یا مغیث
زموږ ایمان پر پاک الله هم پر قرآن هم پر رسول ده

[28] مغیث (د میم په پېښن) فریادرس ، هغه ذات چي فریادورته کېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د(ملا امیر) پر زړه ډېر د عشق داغــونه یا مغیث

***

په کـــــــوڅــه کي دي ولاړ دي رقیبان کج
همېشه راتــــــــه قـــــــهرېږي غمازان کج
جنګ جـــــدل مي له خپل نفسه شب و روز ده
بل پــــــــر ځنګ راتــه ولاړ ابلیس شیطان کج
په خپل فضل دي اسباب د جـــــــهاد راکړ
په اسم ذات ســـــــــره وهـــــمه کافران کج
د مومن زړه مي تــــــــــرعرش عظیم لوی ده
اته برجـــــــــه پر ولاړ د ښـــــمن حیران کج
روح بادشاه عـــــــــقل وزیر ده که یې ګوري
نفس شیطان ورتـــــــه ولاړ دي پر میدان کج
ښه تقوی و همت وکـــــــــــړه مدت ورکړه
اته برجه کـــــــــــړه محکمه له نقصان کج
بیغمي هیڅ پـــــه کار نـه ده د دښمن دار له[29]
د جـــــــــرس په شان بیدار شه هم نالان کج
که غافــــــــــــل شوي له طاعته له اذکاره
وبېرېږه لـــــــه دوزخـــــه لـــــه نیران کج
محکمي دا اته برجـــــــــه پـــــه طاعت وي
د غافـــــــل روح (مي) بندي ده د شیطان کج
سنګــــــــــــدلان چي ببدیني که سبب دا ده
د معصیت پـــــه رنګ یې رنګ ده دل و جان کج
هغه څوک چي تـــــوبه ګار شي زړه یې پاک شي
رب غفور ده هـــــــــــم رحیم ده پر عصیان کج
هـــــر مومن چي توبه ګـــــار د ما مضی[30] شي

---

[29] له = لره

(c) ketabton.com: The Digital Library

له آینده و ځـــــان ساتي له هـــــر زيان کج
اول ځان تـــــــه نصيحت کـــړم بيا و بل ته
(ملا امير) بيان وکـــځ[31] د هـــــــر تاوان کج

***

عـــــاشقان سينه سوزان غـــــواړي قدح
ودربارته دي ولاړنـــالان ګـــريان غواړي قدح[32]
هـــــرعاشق چي دهجران تـــــرمقام تېرشي
ګـــــــــويانوی شـــوپيدا ،وايـــــم نشرح[33]
بې صبرۍ راخخه هېرصبرسکـــــــون کـــــړ
اوس له ډېري تلـــــــــــوسي شوم سينه شرح
په باطن کي درياب پـــــه جوش خـــروش ده
پټ پنهان[34] يم پکښې غـــــرق زه يــــم فرح
خامکاران دي زيانکاران تـــــرهـــــغه وخته
چي تميزورمعلـــــــومېږي دنيکۍ هم داقبح
چي آهن رنګه جـــــــــوش ونه که په اورکښې
يوه کيلي کله جوړېږي چي بـه قلف شي په افتح
که دعشق په اورکښې نفس سوخته پخته کړي
دزړه نوربه دي شي پورته کل زمين کاندي اوضح
شريعت درســــــــول باغ زه يې باغبان يــــم
(ملاامير) بې ډنګوي هـــــم په ضمني هم په صرح

***

دفراق زهرمي نـــــــوش کـــړي زړه خوله تلخ

---

30 مامضی : تېرسوی وخت
31 وکئ - وکړئ
32 داغزل ډېري قافيوي نيمګړتياوي لري.
33 نشرح يوراز نظم دئ ،چي دهلک دزېږېدلوپروخت دخوشالۍ په خاطر په ډله ييزه توګه ويل کېدئ.
34 اصل : پټ پنهم ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمـــــا مزاج شـــــو هفته يي لكــه د بلخ[35]
ستا وصال زمـــــادوا د هـــــــر مرض ده
پـــــــه كارنه لـــــــرم دوا د هند او جلــخ[36]
د وصال كوڅه دي كـــــوڅه دي خلاصه جانانه
رقيبان پـــــــه مــــــــخه را غلل لكه ملخ
او س حيران يــــــم چي پــــــر كمه به تېرېږم
لا ربه خلاصه پــــــه غره شي كه پـــــه سلــخ[37]
هسي ګــــــــرم ده بازار د عــــــــاشقانو
ســــــــوربه نه شي د سياه بند په يخ كلــخ[38]
و عـــــــاشق ته يې ژړا پــــــــه برخه ورکړه
تل بــــــــه ژاړي چي پــــــه زړه يي خنجر خرخ
هـــــر ګياه مي پــــــه باران خوشحالي كاندي
(ملا امير) ده ډېر خـــــــوشحال په برف پـــرخ[39]

***

مــــــــورو پلا رو تـــــــه هيڅ مه ووايه پوچ
مـــــــــرتبه بـــــــه دي كـــــمتره سي ترمچ
پاك سبحان يې بيان كـــــــړی په قرآن كښي
دوالديــــــــــنودئ حق ډېروبا ســـــــــه غچ
بيا مي حق د اســــــــتاذانـــــــوده بې شماره
ښـــــــه محكم يې تينګـــــوه لكه سپين ګچ
بيا حقونه پــــــــــرهــــــــرچا د علـــــماوو

[35] وايي د بلخ هوا يوه هفته سړه بله توده وي. دلته دغه ټكي ته ضمني اشاره ده.
[36] په اصل كې (جلخ)ته كښلي دي: نام وطن است
[37] غره د مياشتي لومړۍ ورځي ته او سلخ د مياشتي وروستۍ ورځي ته وايي.
[38] په اصل كې (كلخ) ته كښلي دي: سردی سخت
[39] اصل : فرخ . خوښنګ ته يې بياورته كښلي دي: فرخ شبنم را ګويند. شبنم ته خو په پښتو پرخه وايي او دلته يې د شعري ضرورت له امله (پرخ) ليكلى دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنبي مـــــــيراث يې وړی دئ پـــــه پچ
يو مومن پـــــــربل مومن لـــــــري حقونه
نبه محبت سره کـــــــــوئ شيطان که تـــچ[40]
له کفاروبـــــــه همېش منازعـــــه کـــړو
له کفاروســــــره دئ زمـــــــــوږ دين غچ
که خپل شيخ که دبل شيخ ته دست بـوسي کړې
تاله فيض وبرکت لاس يې کـــــــــــړه مچ
ترکـــــــــوه خپلــــــه رضادبل دپاره
دمومن وزړه تـــه ګـــــــــــوره نه يې لچ
(ملاامير) فقيرکه هـــــــرخونصيحت کړي
دانايان خدای پـــــوهولي دجاهلوده خوله وچ

***

که مــــــــرګی درلـــــره راغی ژوندون هيڅ
که وصـــــــال درلـــــــره راغی بېلتون هيڅ
دانايان پـــــــه قيل وقال ډېرخـــوشحالېږي
وجاهل ته قيل وقـــــــال مرګ ژوندون هيڅ
که طاعت دي پـــــــه مثال ريګ بيابان شي
په ريابـــــــه شي برهـــــــم لکه ګلون هيڅ
ځان صدف رنګه صفاکړه پــــــه درياب کښې
بې دريابه سنګ کلوخ هــــــم سفالون[41]هيـــڅ
درقيمت دئ پيداکـــــــړی پـــــه خپل صبر
بې قېمته پيسې ډېـــــــــري دميسون[42] هيـــڅ

---

[40] تچ: دغوزارېدلو ، لوېدلو آواز (پښتوپښتوتشريحي قاموس) . دلته به دغوزراولوپه معنا راغلی وي
[41] سفالون = سفال = کودري
[42] ميسون: په معنايې پوه نه سوم. ښايي دمسيون = مسيو = ښاغلی اړول سوی شکل وي. دشاعرپه وخت کي ځيني اروپايي اصطلاحات (انګرېزي او فرانسوي) افغانستان ته رسېدلي وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مجـــــــنون د عــــشق خبري چي باقي دي
ځني ورک ځان و جـــــــهان و هم سکون هیڅ
که مجنون غــــــوندي صادق یې نن دي وارده
دلیلی د وصال غـــــــــم خوره نور غمون هیڅ
هر عـــــاشق په خپل معشوق پسي مجنون ده
که معشوق وفا ونه کړه شـــــــــوا خون هیڅ
که عـــــــاشق یې پیروي د پاک قرآن کــــړه
بې له خدایه بې رســـــوله نـــــور حبون هیڅ
(ملا امیر)[43] چـــي همېش ژاړي مـــراد یې ته یې
بې له تا دي تــــــول باطل واړه ســــمون هیڅ

***

د مخلوق پــــــــه صفت مه شــــــــه ارجمند
ګمنامي کــــــــړه چي دي رب کاندي پسند
که هر څو لذیذ طـــــــــــعام و خوري بې یاره
هیڅ به درنه کــــړي په خوله وزړه کښي خوند
په مجلس کښي د اشراف ـــــــــو نبه ادب کړه
خبردار شــــــــه چي اوازنه کـــــــړې بلند
حـــــــــرکات و سکنات که کلـــــمات وي
په ادب کښي احتیاط کـــــړه که یې هوشمند
بند و بست د آخــــــــرت کـــــړه که دانایې
پــــــه کارنه ده د دنـــــــــیاډ بربست و بند
پر دنیا بــــــــه پاته نه شي هیڅ و ګــــــړی
که د مت حکم پـــــــــروشي د خـــــــــاوند
د طــــــاعت دي خدای درکــــــړي اسبابونه
نفس بندي کــــــړه د طاعت په لــــوی کمند

[43] اصل: ملا امیر محمد. ما د وزن د وارنی له خاطره ونه کیښ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځان محکم کړه دخپل رب وبندګۍ ته
په عقبا به نیک وبدشي درڅرګند
بدبختۍ غلبه کړې پرهرچاده
(ملاامیره)ځان ساته له مکر وپند[44]

***

څوک بند مه شه ددنیا په زیان وسود
خپل دلبرله ورتګ تاله بهبود
پایمال کړي عاشقان جفادترکو
زه پایمال یم هم اسیریم هم مفقود
محصل دمرګ که درشي سهل کاره ده
نه چي درومي تراسمانه دعشق دود
بي وصاله څه ژوندون بندګي نه ده
دوصال دپاره ږده سرپرسجود
که دعجربندګي کړه خدای قبوله
ستادرون به شي خوشبوی ترلونګ عود
په هرغم پسي بنادي ده آیات ګوره
پاک خلیل شو په امان غرق شونمرود
سودله خدایه زیان له نفسه پیدا کېږي
په سبب دنفس هلاک شوه عادثمود[45]
سخته روځ دآخرت زموږ په مخه
اوس بایده دي استغفارویل د درود

---

[44] په دې نیم بیتي کي(پند) دنصیحت په معنانه دئ راغلی، بلکي (مکروپند) دواړه اصطلاحاً دچل وفریب په معنا راغلي دي.

[45] اصل: په سبب دنفس هلاک شوه عادیان هم ثمود.

عاد و ثمود: عاددسام بن نوح(ع) له نسله وه .ددوی له پاره خدای تعالی هود(ع) ورولېږه خودنافرمانۍ له اسیته دبادپه توپان هلاک سول اوثموددحضرت صالح (ع) امتیان وه . وایي دوی دنافرمانۍ له امله ټول وسوځېدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شب وروزده کـــــوچ وباردښــــــونیازمنو
لکه کوچ کــــوي سحاب پــــــه بهارزود
دغج جهازراته جوړکــــــــــړی خپل دلبرده
نه پوهیږم چي به ووزم که به غرق شم په کبــود[46]
وجودي وحدت[47] مــــــــقام پــرمنصوراغی
ځني ورک فـــــرق دواجد هـــــــم دموجود
خــــــواربنده ده درمانده په دوه جـــــهانه
(ملاامیر) بیان کــــــــوي خدای یې مقصود

***

ددلبریاري کـــــــــړه تینګه تــــــــــــرپولاد
ځان یې یارکـــــــــړه په زاري و پـــــه فریاد
ترکــــــــوه خپله رضادیارلـــــــــــــه پاره
پــــــــــه یوه نظربـــــــــه تاکاندي اوتــاد[48]
ودلـــــــــــبرته دي معلوم ظاهــــــــرباطن ده
کـــــه تاریک وي کـــــه صفاوي کـــه کساد[49]
هــــــــــــــرسړی چي دپاکانومجلس غواړي
ځان دي پاک کـــــــړي له هـــــرخبثه له فساد
هـــــــــره درخته چي شیرینه وي په باغ کښي
پرمالک یې قـــــــــدرډېروي تـــــــرشمشاد
که خـــــــوک وکاندي نـــــظروحقیقت ته
بې له خدایه نـــــــورمقصود هــــــمه برباد
غیروباســـــــــه له میانه پــــــــــرلارسم څه

---

46 دانیم بیتی دغزلي تربحرڅلورڅپې زیات دئ.
کبودته یې په اصل کي کښلي دي: دریای کبود
47 اصل : دوحدت وجودي.
48 اوتاد دخدای ددوستانویوه ډله ده اودنړۍ په څلوروګوټوکي تصرف لري.
49 کساد: هغه څه چي ناروا وي ، یارواج ونه لري یایې خریدارنه وي (غیاث)

(c) ketabton.com: The Digital Library

په وصال بـــــه يې معمور شې پــــه خپل مراد
د دنيا پـــــــه جاه دي هيڅوک غلـــــط نه شي
ګاهي ســـــپوروي پـــــــــــرسمند ګاهي افتاد
هـــــــغه تخت چي په هـــــــوا د سليمان تـــئ[50]
خو آخـــــــــــــر زير زمين شـــــــــــــو بې بنياد
ابراهيم بن ادهـــــــــــــــم چي خدای بادشاه کړ
بيا يې ترکه کـــــــــــړه دنيا پـــــه دين شو ښاد
هـــــــــرمومن دئ مبتلا پــــــــه دوه مقصوده
يـــــــــو ناقص ده بل کامل که لـــــــــــري ياد
دا ناقـــــــــــــص مي دئ دنيا ، کامـــل ايمان دئ
تــــــــــه کامله تېنګوه ناقــص نامــــــــــراد[51]
کامـــــــــــــلان چي جستجوی د آخـــــرت کړي
نيک عــــــــمل يې دئ تـــــــــو ښه د لاري زاد
اول ځـــــــــــــان ته نصيحت کـــــړه بيا و بل ته
(ملا امير محمـــد ه) ژاړه پـــــــــــــه فـــــــرياد[52]

***

کلــــــــــمه مي ده ويلي مـــــــــا پــــــرتا محمد
چي لـــــه رويه دي پيدا شــــــــــوه دا دنيا محمد
(وه) راغـــــــــــــلي ږ پر دينونه تـــــرتا وړاندي
ستا د دين محکمي تېره تـــــــرهــــــــــرچا محمد
نه زمين و نه اســـــــــــــمان نه عــــرش و کرسي
امکان نه لـــــــــــــري چي بربه شي ترتا محمد
خدای در کـــــــــــړي بلندي پـــــــــــه دواړو کونو

---

[50] تئ = تلئ

[51] نامراد ته په اصل کي ليکلي دي: بی فایده

[52] اصل: ملا امیر محمده ژاړه په زاري و په فریاد

(c) ketabton.com: The Digital Library

له اوله یې پیدا کـــــړه لـــویې ستا محمد
تـــــــه سبب یې د هـــــــمه مسبباتو
رب سبب کړې د هـــــــمه واړو سوا محمد
ستا ګـــــــــــربوان به تینګوم پاکه حبیبه
ستا ګرېوان مي شــــــریعت مصطفا محمد
د وحدت په زمـــــــانه کي تـــوره شپه وه
تاریکه شوله زایله چي دي نورکړه تجلا محمـــد[53]
چي پیدا کړ پاک سبحان نــــــورد حبیب خپل
د معشوق یې انعام درکـــــړئ یاک مولا محمد
ته د غیبو خـــــزانه وې پــــــه وحدت کښې
له وحـــــدته رابیرون شـــوې پردنیا محمد
مــــــابنده لـــــــره لازم چي تل شاکـــریم
چي مشغول یـــــــم په ثنا وصفت ستا محمد
امیدوارد شـــــــــفاعت د پاک رســـــول یم
که شفیع شو[54](۲) مابه خلاص کړې له ګناه محمد
پـــــــــه رحمت ســـــره بللی پاک الله دئ
رب بادشاه کــــــړئ د جـــمله وو انبیا محمد
یـــــــولک خیرویشت زره دي لښکـــرو مقرر
ته د ټولو هـــــــــم سرداروې هــم بادشاه محمد
ستا په دین سرې[55] منســـوخـــــه کل ادیان کړه
ستا رب مرحـــوم کـــــــــړې په رشتیا محمد
ډک روی دزمین ولــــــــــه غـــفلته یا سرووره
ستا د دین روښنایي شــــــوه ترعرش بالا محمد

---

53 دا نیم بیتی د غزل ترنورو بیتو ځلورځپې زیات دئ.

54 اصل: که دی شفیع شو ....

55 سرې = سره یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

عــــــارفان چي رسېده که ولاهـــــــوت ته
دغــه فیض وبرکت هـــــــمه دئ ستامحمد
له عــــــدمه چي وجــــــوددهستۍ راغی
ستاله هسته راپیدا شـــــــوه کل اشیاء محمد
ســـــــرچشمه یې دجـــــمله وومخلوقاتو
ته آبخــــــوريي داعـــــلی وداد ناامحمد
عــــــالمان دي وارثان دین پـــــه روښانه
تـــــرقیامته ستاددین دي خیرخواه محمد
کافران مي تورزاغـــــــان مخوني[56] تـــورو
نه ښاییږي چي بـــــه ګډ شي په باغ ستامحمد
ربه روی دپاک نبي زه خـــــوارعـــاصي یم
عفوه غـــــوارم معتکف ستاددرګاه محمد
خدای لوی کړی په لویي ترهـــــــمخلوق یي
هـــــم ترعرش هم ترکرسي هـــم ترسمامحمد
زه فقیرخـــــــواریم دوعاګـــــوی دمسلمینو
هــــــم دواړوعلماوفقراهـــم اولیامحمـــد[57]
په توحید کښېي مي صادق کـــــړي ستاپه مینه
(ملاامیرمحمد)[58] دي غـــلام ده هم ګداامحمد
محمداســـــــم محضه زمـــــــوږدنبي ده
پـــــه نګین کښېي نـــــوشته دانبیامحمد
دهــــــرمومن پرزړه مرقـــــــومه کلمه ده
(ملاامیر) غــــــریب ده ولي وارخطامحمد

***

[56] مخوني = مخونه یې
[57] دانیم بیتی هم دنورونیم بیتیوپه پرتله ځلورڅپې زیات دئ
[58] دلته باید (امیرمحمد) تول دري څپې ولوستل سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تخت و بخت زمونږ د باد شاه دې برقـــــــراروي
پـــــه سراج الملت و الدین ده مســـــما محمد
ډېردي عـــــمر د امیر حبیب الله خـــــــان وي
ترســــــایه لاندي يې ناست امتيان ستا محمد
ربه اباد نائب صاحب لـــــــــري تـــــرډېــره[59]
اخلاص کښې ده د پیشوا هـــــم د باد شاه محمد
تل مشغول د کند هـــــــــــــــــار په ابادي ده
اوس مشغول په نهر ســـــــراج نهر اعلی محمد
نهر سراج به خدای معمـــــــور که وخت نزدې ده
(ملا امیر) فقیر دوعاګــــــوی ده هر سبا محمد

***

که له یاره پــــــــــــــــریار راشي د وصال کاغذ
پرچشــــــــــــمانو قبلوي د ځان پایمال کاغذ
که عــــــاشق لـــــــــره يې خط د قتل راشي
و عاشق ته معلـــــــــــومېږي ډېر د خیال کاغذ
د منصور چي عشق صادق و حـــــــال يې ګوره
پاس پــــــــرسر د دار خندان ورک و جنجال کاغذ
پایبوسي دي سخته ګـــــــــــــــرانه ده صنمه
زه به نسمه[60] و مخ تـــــــــــه ســـــتاد فـــال کاغذ
نا دیده پــــــــرتا مین شـــــــــــــومه جانانه
راستولی دي خـــپل دوست لــــه[61] د جمال کاغذ
که مي سرو مـــــــال بر هـــــم شي ستا په مینه
(ملا امیر) مي نه غـــــــواړي د سرو مال کاغذ

---

[59] له نائب ښخه يې مراد د کند هار د هغه وخت نائب الحکومه سردار محمد عثمان خان دئ.
[60] نسمه = نیسمه
[61] له = لره

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

امتي یـــــــم دنبي خـــــیرالبشرسرور
ستادربارکښي تـــــرهـــرچاده معتبرسرور
له خپل نـــــــوره پیدادحبیب نـــورکړ
بیاپیدادده له نورشـــــمس وقـــــمرسرور
ناسوت پټ ودغفلت پــــــه تاریکه کښي
ستاپـــــه نورسره روښان کـوه وشجرسرور
تـــــراول اولین ده ترآخــــرآخـــرین ده
په شفاعت سره مخصوص ده پـــه محشرسرور
ستاامت بــــــه منتظردشــــــفاعت وي
دبخښښ ناري بـــــــه کاندي پراکبرسرور
ســــــتاامت به وبخښي ته به راضي شي
بیادي بخښه دنیکانو پـــــــه قدرســـــرور
دمعصیت په رنځ رنځـــــــوریم دواغـــوارم
د(ملاامیر) دواستاشفاعت دهـــــرضررسرور

***

ډېرراغلي ستاغـــــــمونه زمـــــــاپرسر
زه خـــــوشحال یم یاره مــــــه شه مرور
پیداشـــــوی زماصورت دغــــــم دپاره
قبول کـــــړی مـــــابنده پـــرخپل بشر
په معناکښي لوی نعمت ده غمي[62] مــه کـــړي
ډېرلــــــذت لـــــري ترقندوتـــــرشکر
دعشق اورچي پـــــــه صورت[63] ونــه لګېږي
که تــــــه تـــــــه وې ته به نه شې اې غریبه

---

[62] غمي = غم یې

[63] (صورت) بایدیوه خپه ولوستل سي

(c) ketabton.com: The Digital Library

که نـــــه تـــــه وې نـــــه دي زه څه برابر
په مجلس د خـــــــوبرويانو که ورګډ شوې
پاکــــــيزه بـــــه ځني ځې لکه سپين زر
تردوه ښـــــهره شه[64] ورتېـــرهلته مجـلس ده[65]
ته ســـــامع شـــــه د شين هـــې[66] د زېروزور
ستا مقصود بـــــه تا ته تې وجيم[67] (۲) انعام کړي
دا مقام د هـــــــغه ده چي قبول کړي د (ده) در
د تـــــوحيد ترســــــــوزن ووزه که يکتايې
که دوتايې ځــــان يکتای کـــــړه يک بشر
خدايه (ملا امير) عــــامل د خپل بيان کـــړې
چي تېريږي تـــــرتـــــــوحيد ســـــم برابر

***

جفادي اورلګـــــــــــوي صنمه ليري کړه نار
ودي سوم سرتر پايه خود به کـــــــومه ګفتار
شيرين ګفتار د جانانکه شنيده کــــــــړم ياره
ترسرومال يـــم ورتېر که کښېنوست زما پر کنار
سيمين بدن د دلبر مـــثل بې[68] نـــه وي هيڅوک
پټن په اورتل سوځي اوس پرمـا خوارراغی وار
ستا د بهار بلبلان شيرين زبان دي ګــــــويان
ليري دي ګـــــرزي زاغانو ګل تې[69] نـــه وينم لار
رنځوريم زمـــا مقصود هته يې همېش موجوده

---

64 په اصل کې ورته ليکلي دي: ازشهر دنيا وآخرت ګذرکن.
65 په اصل کې ورته کښلي دي: مراد مجلس مشاهده ميباشد
66 په اصل کې ورته کښلي دي: سامع قرآن شاها شو بمع عمل صدق
67 په اصل کې ورته ليکلي دي: تاج
68 بې = به يې
69 تې = ته يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواله تاغـــــوا ړمه پردردي پروت یم بیمار
غمازه مه کـــــړه هی هی نه پېژني خپل پردی
زه دي د ښمن ګـــــړندی مخ له درځم په تلوار
ستاد هجران تلخګي پـــــرمالازم شبخیزي
برمن مکن ستمی عـــــاشقان هست ناقرار
ستاد وصال په هوا ســـــرګردان یم ترآسیا
من چه کـــــنم صنما پروت یم داورپرانګار
ربه په روی د حبیب ماکـــــړي غالب پررقیب
تویی ګل من عندلیب نیست مـــرابی توبکار
چند ســـــوزم درآتش ترا باشد این روش
من غـــــلام خدمتش مـــــران مارا زدیار
ملاامیرهست فـــقیر مـــــرید شیخ کبیر
مـــــرا توبه برتقصیر عفو خـــواهم زغفار

***

خـــــم زلف توپیچ وتاب لکه مـــــار
عـــــاشـــقان هست تشنه لبه د دیدار
مجروح شد دل مـــــن زدست جان ای صنم
که دیدار راکـــــړي یاره زما دوا د پرهار
موســــــم ګل ګل ، ګل میشود شکـــوفه
غفلت مکـــــن ای بلبل آمد بتونـــــوبهار
چه ګناه کــــرده عاشق دل وجان برده معشوق
امانت کی میدهی ، دلبره وکـــــړه تلوار
هست خندان دلـــــبرم نـــــظر بمن فګند
شب وروزم انتـــــظار که رانبکاره شي نګار
سرګردان شـــــوم دلبرا ستاد دیدن په هوا
دیدار بمن کن عـــــطا ځای د کـــفارو ده نار

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ملا امیر) غــــلام د دلبر ستا د درگاه خاکستر
ربه زاري کـــــومه مران زکـــــوچۀ دار

***

ستا په عشق کښي قبلـــــــوم د ځان پېغور
هیڅ باک نشته که برمنډ یـــــم که ســـرتور
نام وننګ را څخه ورک شـــــــو ستا په مینه
اوس د عشق پـــــــرآس همېش یم زرین سپور
د دنیا کـــــور که خـــراب شي نقصان نه ده
خدای دي نه کاندي خـــــــراب د عقبا کور
د نیکۍ پـــــه زراعت که ځان کـــړې ستړی
پاک الله به شي خوشـــــــحاله هم غمـــخور[70]
خــــــوی د ترکو دئ چپاو د عـــــاشقانو
عاشقان واړه مـــــغموم په غـــــم نسکور
رقیبا ن را تــــــــه ولاړ تــــــوره په لاس دي
نه ببرېږم خدای را کـــــــــــړی د عشق اور
که یو زخم د خـــــــــطارا باندي جـــــوړشي
په یوه ګذار هــــــــــزار کـــړم شل او کور
که محـــــــــرم زه د دربار دخپل اشنای شوم
په کارنه لـــــــــرم جنت حـــــور غلمان نور
هغه څـــــوک چي مستغرق فی الفیوضات شي
ځــــــان کـــــړي پټ د زماني د شـــــروشور
یو ګـــــوره، یو بوله، یو وینه ، یو غـــــــــواړه
(ملا امیره) یک بین شـــــــــه نه یې شب کور

***

ستا د عشق پـه شراب ګــــــــــرزم مست خمار

---

[70] غمخورته یې په اصل کې کښلي دي: نبی علیه السلام

(c) ketabton.com: The Digital Library

له ماورک ځـــان وجـــــــهان شوهم قرار
راشـــــه ونیسه خبردعـــــــاشقانو
چي حیات دي که مـــــــات دي که بیـمار
ستادعشق په رنګ مي ســـور درون بیرون ده
نه پـــــــوهېږم چي لاله شـــــوم که انار
ستاددرخـــــــاوري به کړم په سترګو پوري
خپل چشـــــــمان روښانوم له ګرد غبار
بي تکلیفه مي ناري دي پـــــه هـــــرګ کښي
دهــــوهـــــواوازنغمه کــړي وارپه وار
دتـــــوبي ونه که هـــــرخـــومېوه داره
زمــــــادیارپه رنګ بــــه نه وي مېوه دار
که وفاکړي که جفاکړي مـــــراد(دي) خپل ده
ستاجفاده سخته ګـــــــرانه دوفایم طمعدار
عـــــاشقانوځــــان سپارلی پرخپل یارده
(ملاامیره) ځـــــان سپاره پــــرحق ستار

***

ځان ببغم کــــــــړه له دنیاخخه لکه مــــــړ
ستادروح شــــــــهبازګذرکه ترعـرش لوړ
داخلاص پـــــــرمیدان باندي شـــه محکمه
بي اخـــلاصه وشیطان ســــــریږي شوځوړ
ربه راکاندي تـــــوفیق پرطـــاعت باندي
دحساب په روځ مامه کـــــــــړي په خط پړ
غریبي ددنیابنـــــــه ده تېرېده کـــــړي
دمحشرپه روځ مامه کــــــــــړي غریب اړ
ستادربارډعـــــــاموخاصو، منعه نشته
زه درتلــــمه رقیب کـــــــــړم په بدککړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

تشنه لب یـــــــم دوصال جامـــــونه راکړه
ماسیراب کـــړه تردبنمن مي کـــــــړه ته لوړ
چي هــــــــجران دي دوصال له مــخه راغی
بې زحــــــــمته هنجه وړای نه شي کاکـــــړ
هـــــــرسړی چي کسب وکاندي هــلاک شي
په دهـان کښي يې هــــــــرشی وي لکه ګوړ
ســـــــتادرباره دپاکانــــــودنیکانو
(ملاامیر) ده ګناهــــــــکارپـــــــه ګناه خړ

***

راشـــــــه زمادزړه همدمه وکـــــــړه ناز
لــــــــه رقیبه مي زړه تلــــــــخ ده لکه پیاز
ستامحبت مي پټ پــــــــه زړه کښي وساتلی
په آخــــــــرراڅخه فاش شــــــو دزړه راز
ګـــــــوياني له خپله ســـــــــوزه دهرچاده
څه به وايم زمــــــــــاهمت شــــــولکه باز
چي درون دچـــــــاپخته دعشق پــه اورشي
عاقبت تـــــــــردهــــــــــان وزي دريه ناز
څه بنده څـــــــــه يې همت څـــه يې طاقت ده
چي ستادرله بــــه درشي عـــــــاشق پايواز
داميد په درياب غـــــــــرق لکه غـواص يم
دربه کله پـــه لاس راکـــــــــړي زمادمساز
جاهــــــــــلان مي له طاعته غـــافلان دي
غفلت وړي ګـــــــــويامړه دي پــــــــه مجاز
(ملاامیره) ګــــــــــمنامي وخاکساري کـړه
خپل ځـــــــان بوله کم تــــرملخ هم ترتـــاز[71]

---

[71] تاز: یورازحشره ده. چورچورکه(پښتوپښتوتشریحي قاموس)

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

ستاودیدته زمـــــاډېرکېږي هـــــــوس
محروم مه کــــــړه ماغـــــــریب لکه مګس
دوصال دباغ دي سخته ګـــــــــــرانه لارده
ګرانه نه ده چي فـــــــریادکـــــړم دجرس
ستاددیدخیال به ونه وزي زمـــــــــاله سره
که رقیب راته غـــــونډۍ کـــړي خاروخس
سمندرنګه ســــــــــــاکن دعشق په اوریم
نه په مرم نه دوتــــولــــــــــــــرمه وس
دیوسف په شـــــــان بندي دغم په څاه شوم
دوصــــــــــال کاروان مي شه ډېرو ډېرپس
هرمـــــــرغه چي وي ایله په هـــــواګرزي
چي بندي شي ګالـــــــوي بـــــند دقفس
که وصال غـــــــواړي خدمت په اخلاص وکړه
په هـــــردم درته حاضرفـــــــــــریادرس
ستادسترګـــــــوکتوو ایستم له حـــــاله
پردغـــــــــه حال پېژنـــــم کس وناکس
دایقین ده چي دمـــــــــــرګ سپاره به راشي
(مـــــلاامیره) تاله څــــــــه خنداهـــوس

***

ســــــــــتاپه فضل بــــه خلاصېږم له خناس
تل جهادورسره کـــــــــړم یــــــــم په هراس
زمـــــــاپه زړه کښېي اچــــول دخطروکاندي
غواړي ماکـــــــړي مســـوس[72] په ډېروسواس

[72] مسوس: هغه څوک چي وسوسه ورلوېدلې وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که توفیق مي خـــــــداى رفیق کړ پرده باندي
پري بې نه ږدم بې مــــــــرګیه په خپل لاس
چي دښمن د چاپه کــــورشي حال بــې[73] څه وي
زما پر کــــــــورهمېش ولاړ د دښــــــمن آس
را داخل زما په خــــــــونه نفس شیطان شوه
بندګي مي پـــــــه عـــــذاب شوه وکړه قیاس
په تصدیق و په اخـــــــلاص عبادت وکـــړه
ځان ساته قـــــوي دښمن لـــــري خناس
ښه صفا کـــــــــړه روح و زړه په ذکـــرو فکر
خپل دلبر لـــــــــره ورځه صاف تـــــرا الماس
هـــــــــرعامل به جزا مـــــومي د عمل خپل
(ملا امیره) نیک پــــــربدو کــــړه تل پاس

***

خداى د رکــــــــــړی د بردولت سنګ پاروس
ســـــــــتا پـــــه زړه کښي مکان لکه پانوس
د دولت دي هـــــــــــوا دار د بر دښــــــمنان دي
پسي ګرزي کیقباد هــــــــــــــم دقیانـــوس[74]
ښه دولت لـــــــــره زنانــــــــــوته نګاه کـړه
پــــــــرپیره شـــــه که سردي وي که تمـــوس[75]
ترســــــــــهاره بیداري کـــــــړه غفلت مه کړه
که غـــــــــافل شوي پرتا رغ کــــــوي خروس
که دي دا دولت نــــــګاه کـــــــړته بادشاه يې

[73] بې = به يې
[74] کیقباد : دایران افسانوي پاچا چي وایي سل کاله يې په خورا عیاشۍ کي پاچهي کړېوه (غیاث)
دقیانوس:یو ظالم پاچا و چي وایي اصحاب کهف دده له بېري له ښاره وتلي و او په غار کي پټ سوي وو
(غیاث)
[75] تموس:دګرمۍ موسم. دکندهار پښتانه تموښ ورته وایي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـــــــقابل دي نه وينــــــــمه چين و روس
سنګ پاروس که داخل په لـــــوی بازارکړي
خدای به درکړي خوشحالي تــــــرنوعروس
تکليفات د شــــــــرعي پند پرخپل سر کړه
(ملا اميره) بې تکليفه لــــرګی نه کېږي ابنوس

***

په صيقل ســـــــره ګناه کــــــړه دزړه تراش
د توحيد پــــــه نورغايب کــــــړه بد خفاش
که صادق يې امـــــــرونهی کــــــړه محکمه
په قــــــــــرآن کي نقش کــــــړی دئ نقاش
خــــــوباطله مــــــدعاددښمن نه کــــړي
مـــــــــدعاددښمن دئ پــــــه شرعه پاش
ته آئينه د شــــــــــرع نسه[76] وخپــــل مــــــخ ته
ســـــتاعيبونه به ښـــــــکاره شي بې تلاش
هـــــــربنده چي پــــــه اخلاص بندګي نه که
په قيامت بـــــــه شرمنده وي مــخ يې خراش
هــــــرباد شاه چي پرسپاه دولت بسيار کــــړي
هـــــــرسپاهي وي تېرترسرهـــــــم ترمعاش
(ملا اميره) دون هـــمته تــــــرهـــــــــرچايې
هسي کــــــم يې ددنيا تـــــــرادنی مـــاش

***

په حصول د مقصود تل ګــــــــــرزي درويش
پري بـــــــه نه زدي خپل مقصود په زړه دلرېش
ترک وهـــــــــلي ده دنياد خـــــدای دوستانو
تردنيا تېرشـــــــــــو محبت د خدای وريېش

76 نسه = نيسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې له جــــذبه دوه جـــــهان کله هېرېږي
که مـــــجذوب شــوي له تاپاته ګاوومېش
طـــــریقه وعشق ته جــــذب الـــهي ده
ته عـــــاشق یې که رب جذب کئ[77] درپېـــش
که عاشق شـــــــوي دغه لوی فضل درب ده
داســــــــم ذات په تېغ زخمي زړه همېش
دخدای اســـم ده ساکرتابـــــه مسکورکړي
یک بیني ویک خـــــواني به کړي ستاکېش
متنفربه له مخلـــــــــوق ظاهـــرباطن شي
کع دي یاروي که اشــــــناوي که دي خوېش
ښه بیان دجـــــذب عشق ده مـــــومنانو
(مـــلاامیر) یې بیان وکـــئ[78] خیرانـــد ېش

***

په خپل ژوندچي خپل یارنه کړې فـــــراموش
خپل یاربــــــــــوله تابه کاندي زرین پوش
وعـــــــاشق ته دمعشوق صفت شکـــروي
په ظاهـــــــــره وي آرام باطن پـــــه جوش
په خپل عشق دطاعت بارپـــرمعشوق سپک شي
پــــروانه که ددنیاپـــــــه خرید فـــروش
عشق هـــــــغه دئ چي پرشرع مـــوافق وي
مخاف له شــــــــریعته شیطاني حق فراموش
نه ده چـــامیندلی عشق پـــــــه کسب جانه
داالباس دهغه چاده چي یې رب کاندي وریوش
ددیداردي طلبګارعــــــاشـــــــقان واړه

---

[77] کئ = کړئ
[78] وکئ = وکړئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

همېشه وي سرګـــــــردان ګـــرزي مدهوش
(ملا امیره) که صادق يې پــــــه طلب کښي
شب وروز د جفا زهــــــــرکړه ته نـــــوش
همېشه بیان دعشق کـــــــړه (ملا امیــره)[79]
په بیان کښي دي ثــــــواب دی نه شي خموش

***

زمــــــــادزړه خیال تېرېده کاندي ترعرش
ارام نـــــه که ددنیا پـــــرفــــــاني فرش
ستاد عـــــــشق له برکته مستغني شــــــوم
دوه جــــــهانه راته هیڅ شـــوه لکه قـــرش[80]
راڅخه هېرد هــــرشي خوند شي په دهان کښي
نه پــــــوهېږم چي داتلـــخ دی اوکه تـــرش[81]
چي دعشق په اورمي ســــــــوی دل وجان دی
جنګ آســـــان شــو د اورس[82] هــــــم د حبش
ســــــتاد عشق په جامــوهسي مست خماریم
دناکـــــس اوس منت باریـــــــم هم بارکش
رقیبان راتــــــــه ولاړ ستاپه کـــوڅه کښي
پرورځم مانــــــوش کــــــړی دی ستابرش
دوي چشماني مي څلورشــــــوي ستاپه لوري
منتظرد رتــــــه ولاړیـــــــــم پــه جنبش
توکل پرخپل خـــــــــالق کــړه (ملا امیره)
خپل خــــــــالق بیاله تاکاندي سوال پرسش

***

79 اصل: ... ملا امیره فقیره
80 قرش: دیوي سکې نوم دئ.
81 اصل: .... داتلخ دی که شیرین دی که ترش
82 شاعردلته (اورس= روس) له عامه محاوري سره سم راوړی دئ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخپل یارطلب کـــــوه تل پـــــه اخلاص
ځان غوټه کــــــړه په دریاب لکه غــواص
عاقبت بــــــه درپیدا کـــــــړي ترسرتېره
ته بـــــه شي په دغـــــه درکلان خواص
که دي ســـــــرله تنه ببل په غــواصۍ شي
په عقبا بـــــه پیدا کـــــــړي دسرقصاص
په طلب کښي دوصال که څــــــوک فنا شي
رب به ورکــــــړي درجـــه دخاص الخاص
په تـــــــقوا و په اذکار زړه نـــــرم کېږي
پــــــه مثال لکه چي نـــــرم ده رصــاص[83]
راشـــــــه پرېږده دادنیاطلب دیارکـــــړه
ته مسلـــــــــم يې نــــه ولیدبن عاص
ددنیامــــــحبت حـــجاب ده (ملاامیره)
راشه ترکه دادنیاکـــــــــــړه په اخلاص

***

دمعشوق دربارله څــــــم لـــــرمه عرض
که نــــــقاب له مخه واخـــلي سرعوض
زه عـــــــاشق يم منتظرســــتاوديدن ته
ستاپه دیدستاپـــــــه رضالـــــرم غرض
که عــــطاراته دیدن کـــــــړي زماصنمه
زه خــــــوشحال يــم که وړیاوي که په قرض
بي له تامي هیڅ مــــقصودپه زړه کښي نشته
پرعـــــاشق باندي طلب دمعشـــوق فرض
عـــــــاشقان پـــه هجران سوي دي دلبره
ارام نه کـــــــــړي یو ســـاعت پرزمین ارض

---

[83] رصاص: قلعي (یورازفلز).

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ځـــــــــوک چي توانګرپه قناعت شي
زړه یې خـــــــلاص شي ددنیاله سخت مرض
دانایانولــــــــره لــــــړاشــــــاره بــس ده[84]
(ملاامیره) جــــــاهــــلان دي په زړه قبض

***

وخـپل یاروتـــــــــه ژړاده زمــــــــافقط
تــــــوکل پــــــرتا ، نه پربل چاده زمافقط
ښـــــــه مي یارښـــــه یې دیدارده بې مثاله
ستادیدارتـــــــــه ډېره تمــــــناده زمافقط
محــــــروم ستاله دیداره هـــــــغه ځوک دي
چي کافــــــروي دی دښـــمن ستاده زمافقط
تل دزړه دېګ پـــــه جـــــوش دعشق په اور
ترچشمانو مي خـــوناب ګاه وبیګاه ده زمافقط
پخته کارعــــــــاشقان موج لکه دریاب کړي
ځني ورک ځان جـــهان محبت پرتاده زمافقط
منصفان که انصاف وکـــړي په خپل ځان کښې
هیڅ منت بــــــه نه پرتاونه پرمــــاده زمافقط
په عالـــــــم کښې منت بارشوې (ملاامیره)
دتهمت په پېټې ماته شـــــوې ملاده زمافقط

***

ځــــــــوبه ګــــــرزمه ژوندی پردابساط
طمع نه کـــــــړم چي پیدابه کــــــړم نشاط
شیرین عـــــــمرپه غفلت راباڼــــدي تېرشو
نه مي وکـــــــړه ښه تـــــــقوا واحتیـــاط[85]

[84] اصل: ... لړاشاره بس وکافي ده
[85] اصل: ... ښه تقوا وعبادت احتیاط

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنیاځـــــای دکـــوچ وبارهیڅ باورنشته
وداناتـــــــه ده ځـــــرګندلکه رباط
زندګي کـــــړه واړه صرف په عبادت کښې
تېربـــــه شې دباد په شــــان پرپل صراط
هیڅ عـــــــاشق به له رقیبه وېره نه کړای
که له یارســـــــره یې نـــــه وای اختـــلاط[86]
داسم ذات په تېره تېغ کـــــــړه زړه دونیمه
(ملاامیره) ډېربـــــه ځـــوکـــړې انبساط

***

دعشق بارزمـــــاپه شــــاده سخت غلیظ
راته جـــــوړه تـــــماشـاده بخت غلیظ
عــــاشقانوته یې دام دزلـــــــفوایښی
عاشق بند شـــــــوتردابند نشست غلیظ
بدعــــــمل راته رقیب شوزمــــاوځان ته
نیک عمل ده زمـــــاوځـــان ته تخت غلیظ
دغه تخت مې دبادشــــــاه پـــــرتخت بالاده
وربې نه کــــــړم زمـــــاتخت ته بخت غلیظ
راخخه هېردیارمحبت کــــــړه دوه جـــهانه
همېش سپوردعشق پـــــرآس یم سخت غلیظ
نن تناب دوصـــــــال تینګ نسه محکـــمه
داتناب ده ډېـــــــردیـــــــارمخت غلیظ
عروه الــــــــوثقی رب بللی خپل قـــرآن ده
ته عامل شه(ملاامیره) دقـرآن نوشت غلیـــظ[87]

***

[86] اصل : ... که له یارسره یې نه وای سروکاروا ختلاط
[87] په اصل کې ورته کښلي دي: هرچه درقرآن نوشته شده است ، همه احکام محکم است.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه طامـــــع یـــــــم ددیدارلـــــــرمه طمع
زه بلبل یـــــــــم دګلـــــــــزارلرمه طمع
سیاحـــــــان چي سیاحت پـــرزمین کاندي
زه سیاح یـــــــــم دبـــــــهارلـــــرمه طمع
جوش خروش دعـــــاشـــقانوپه سینه کښي
زه عـــــــاشق دفیض انـــــــوارلرمه طمع
چي تشهیراختیاروي هـــــغه خامـــــان دي
زه پخته دګـــــــمنامیه، دقــــــرارلرمه طمع
نابالـــــــغ فـــــقیران ډېردي ، پیري کاندي
زه بالـــــــغ دښـــــــه رفـــــتارلرمه طمع
په طریقت کښي نابالـــــــــغه ډېرکسان دي
زه بالغ دطریقت یـــــــــــم ددستارلرمه طمع
کمینه بـــــنده دخـــــــــدای(ملاامیره)فقیره
دتاخــــــــون په وینو ســـورلکه انارلرمه طمع

***

دلاله په شـــــــــــان زمـــــــــاده دزړه داغ
ســــــــــتادعشق له غـــــــمو ،نه لرم فراغ
دبلبل په شـــــــــان طلب کـــــــــوم دګلـــو
که مي ولـــــــــیدای دیـــــــــاردحسن باغ
که صدف رنګه سینه شـــــــوه دچـــاصافه
په صدف کښي دررونبـــــــــان وي لکه چراغ
دحقیقت پـــــــــــرګلستان بلبلان ګـــــرزي
کله ښـــــــــایي چي ورګډ بـــــه شي تورزاغ
(ملاامیر)غریب دردمنده ســـتاپه عشق کښي
په وصال سرېِ[88] معطــــرکـــــــــــړه جان دماغ

---

[88] سرېِ = سره یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

خدای دي نه کاهيخ مسلـــــــم له عشقه صاف
چي له عشقه وي خـــــــالي ، ده بي انصاف
هر مومن ايـــــــمان راوړی په خپل عشق ده
د کافـرو چي عشق نه و حساب نه شوه له اشراف
د جاهـــــــلو رجـــوع کله شي و عشق ته
عــــاشقان د خپل زړګي کانـــدي طواف
له ازله قاســــم کـــــړی نبـــه قسمت ده
کافــــران به په عـــــذاب مـومن معاف
پرزا هـــــــدو باندي سپک بار د طـــاعت ده
سبب داده پــــر محــفوظ يي ده عشق چــاف[89]
هـــــغه چاته چي طاعت مرغوب محبوب شي
دا هــــــمه ده واړه عشق ، و کــــړه انصاف
د زا هـــــــدو کفاف قــــــوت ولايموت دي
پــــــه زيادت يي حکـــــم کبرې دا سراف
سر ګـــــــردان اهـــــل دنيا دي په طلب کښي
مـــــوړ به نه شي مګر خـــــاک شو شکم ناف
خـــــــدای دي صبر قناعت زمــــا روزي کړي
(مــــــلاامیره) لــــه خپل نفسه کـړه خلاف

***

که صـــــــادق يي له ګناه کـــــــړه ځان حنيف
په تـــــقوا وعبادت کـــــــــړه نفس ضعيف
د نيکانـــــــو محبت د ځــــــــان عادت کړه
خـــــــدای دي نه کاندي ګــــمراه د چا حريف
د جاهــــــــلو له صحبته بـــــعيد ګــــــرزه
په صحبت بــــــه د نيکانـــــــــو شي لطيف

---

[89] ښايي چاپ وي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

عشق بازي له میانه واخـــــــــــله که دانایي
په خپل ځـــــــان کـــــــړه جامـه دعشق لفیف
پـــــه ویل دمحققانـــــــــوفـــــهم وکړه
هـــــــرګفتن یي تـــــرمـــرجان و در ظریف
هـــــــرکامل له خپله ســــوزه تصنیف کړی
ناقابل ده (مـــــــلاامیر) کـــــوي تصنیف

***

ماچي وخـــــــــوړل دیـــــــاردلاس تریاق
راڅخه ورک شــــــــووخت دصبح وداشراق
ستاله حبه ماسیوا شـــوه فـــــــــراموشه
بیا پـــــــه یاددیارشیرین دهـــــــان بـــزاق[90]
سرګردان و پای دوان شوم په عالـــــــــم کښي
دعشــــــق آس مي خابک ولید تــــــربراق
چي وصـــــــال مي ددلبرپه کـــــوڅه وشو
داخـــــــلاص پــــرمیدان پاته شومه طاق
له هــــــــغه پس خـــوشحالي شوله راپېښه
بیامي ولیدځان جـــــــهان شومـــه آفـــاق[91]
په ظاهـــــــرصورت مشغول یم له عــــــالمه
ذمیمه شـــــــوله بدل پـــــــه نېک اخلاق
(مـــــــلاامیر) ده مـــــدرس دعشق په علم
دهــــــــربیت ثواب دي[92] د بــرشي تــرعتاق[93]

***

ســــــــتادوصل دګلشن زمــــــــااشتیاق

---

[90] بزاق: دخولي ناړو ته وايي. کله کله دخولې په معنا هم کارېږي.
[91] په اصل کي ورته کښلي دي: برهوش آمدم
[92] دي = دي يي
[93] عتاق: دمینځواومریانوآزادول

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه به وایـــــــم دهجران دلـــــوی فــراق
زه تـــرسروتـــرمـــــال وخپل جـانان ته
خدای دي نه کاندي زمـــاقـــــول په نفاق
په ژړا ســــــره زمـــــــابـوتي کاني ژاړي
خـــــلاف نه ده دمعشوق عـــــاشق مشتاق
بدعمل زمــــــاحجاب دیارله مـــــــخ شو
ورکـــــیده دي دحـــجاب پـه نیک اوراق
دتـــــوحید پـه دریاب غرق شه حجاب نشته
نبـــــه وصال بـــــه دي روزي کاندي رزاق
دقسمت بـــــرخي وهـــــرچاتـــه رسیږي
منتظرورتـــــــه ولاړدي تــــــول عشـاق
دوه جـــــهان چي له تاهیرشــوه (ملاامیره)
څه په کاردئ خـــــراسان ملک دعـــــــراق

***

بي جذب الهي به څوک پیدا کـــړي دزړه چاک
هـغه به مجذوب کیږي چي یې رب که سینه پاک
عـــــامل دشریعت شه ته خضوع وانقیاد کړه
تمثیل دامــــــرکاندئ زیاتي نه لرئ هیڅ واک
که فـــــضل درب وشي تابه کـــي[94] شاه شاهان
رتبه دعشق به درشي تابه کي[95] خس وخـــاشاک
هغه (مي)بختورده چي دی تیرترنام وننګ شي
مـحکمه شریعت وي پخپل دین کښي وي چالاک
دعشق مثال غـــمی ده دوه جهانه قیمت نه دئ
فــــرض (یي) پتیده دي چي له تانه شي بیباک

[94] کي = کړي
[95] کي = کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګـــوره هـــرزارع چي تخم خړنه که په مځکه
حـــرام باندي خرمن دئ هم ثمروهم خوراک
حـــال دالیاووګذشته ووپـــــه داشان و
په درون کښېي جوش خـروش ودهیچانه وادراک
خامان هغه کسان دي چي ظاهرجوش وخروش وي
نه وي دی تېرشـــوی تـــرنهه سره افلاک
روح دده محبوس وي په ناسوت په ملکوت کښېي
ذیقه یې سینه وي غــریب ګرزي ګرېوان چاک
خپل نفس ورتــه وایي ترتانشته(هیڅ) ذاکربل
که دی په داغلــط شوتلخ یې کئ شیرین باغ ناک
بسکه(ملاامیره)خــه ویل دي ترخوله خېژي
فقیران دزمــــاني دي مبتلا څه ورته شاک

***

مـــن وعـــــن د کتاب ورک دهــغه چاشي
چي دعشق دودوني[96] بـــرشي تـــرداووه سماک
دري ذکره په حدیث کښېي بیان شوي که خبریې
یومي لساني دویــــم قلبي دریم روحي ثناک
لســــاني مي لقلقه ده قلبي ذکروسوسه ده
روحي مشاهـــــده ده درسول په قول پاک
فرحت دروحي ډېردئ که پـــــورغی سالک
پـــر(ملاامیر) چي راغی همېشه ده فرحناک

***

هـــرمریددي خپل شیخ بـــولي پیرکامل
تابـــه کاندي ومقصود تــــه پیرواصل
سست یقین که مـــریدي دواصـــل وکه

96 دودوني=دودونه ئي(لوګي ئي)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی بـــــه پاتـــــه معرا[97] شـــي بې حـاصل
اول شــــــرط دمـــریدی مي خپل یقین ده
که شرط ترک شي مشــــروط پاته شي عاطل
پـــــرناقص که کامل یقین خــــوک وکه
ســـــــتادپاره بــــه ناقص پیرشي کامل
هــــرمــریددي وخپل شیخ ته تسلیم کاندي
پــــــه دغـــــه تسلیم بـه شي بالغ عاقل
جـــــماعت وردوظیفه پــــرځان لازم کـړه
تقواخــــوی کــــــړه دګناه نه شي عـامل
دسلــــوک بیان مي کــــړی پــه پښتودئ
(ملاامیره) فـــــرق کـــــوه دحــق باطل

***

راښکاره شـــــوداشـــــنای حسن جمیل
محسنات ددنیاشـــــوه خــــــواروذلیل
ښایستي ددواړوکـــــونـــــوسرکوزي که
چي یې ولــــیدزمــــــادیارحسن اصیل
پــــه کامـــل صفت موصوف زمـادلبرده
خـــــوک به نه وکي[98] سیـالي کثیرقلیل
ترچشــــمانومي خـــــوناب ستاله فراقه
نه پــــــوهېږم چي قصیرشي که طـــویل
پــــــه طلب دخپل جـــانان یـم سرګردانه
پرې بې نه ږدم که غـــرق شم پــــه رودنیل
سرومـــــال زمــــــافـدیه ترخپل جانان ده
(ملاامیره) صــــادق شه مــه کـړه تعطیل

---

[97] معرا: لوڅ لپړ
[98] وکي = وکړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستاووصل ته حیران ده زمادل
شین توتي دګلستان ده زمادل
له فلکه سنګ رېزي راباندي اورې
سرګردانه پرزمین هم پراسمان ده زمادل[99]
خوب خنداراڅخه ورک دیارپه مینه
خودبه ژاړي په طلب دخپل جانان ده زمادل
پرعاشق دمعشوق کله دلسوزي شي
دلسوزۍ مهربانۍ ته نګران ده زمادل
غم دعشق راڅخه هېرکړه نورغمونه
ستاله غمه سرګردان هم نالان ده زما دل
دظاهردښمن که زرتوري په لاس وي
هیڅ باک نشته په عذاب له نفس شیطان ده زمادل
بندي کړی دي دهجرپه زندان یم
متنفرله اختلاطه دانسان ده زمادل
ځان ملبوس دبې ننګیه په لباس کړه
(ملاامیره) له جهان څخه ترسان ده زمادل

***

دساقي له برکته ملک ګلزاروینم
پرګلانودبلبلو چونهاروینم
زه بلبل ستادګلشن یم بل ګلشن څه کوم
خزان نشته ستاګلشن همېش بهاروینم
هرګلشن لره خزان شته له فلکه
په امان زه ستاګلشن له هراضراروینم
عاشقان مي بلبلان دیاردباغ دي
ساکنان (مي) عاشقان زاغان فراروینم

[99] تردې نیم بیتي وروسته دوهم نیم بیتي څلورڅپې زیات دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نـــــوشته مي پــــرمحفوظ دفترد عشق ده
تسلسل د عـــــاشــــقانووارپه وارو ینم
مـــومنانو مـــومني پــــه عشق پیدا کړه
پــــــه عقبايي لــــويه ګټه د دیدارو ینم
له دیــــــدارخخه مــــحروم ټول کافران دي
عــــشق يې نشته دوی مــــقهوره د قهارو ینم
بــــــه شيرين بيان د عــشق ده (ملاامیره)
راشـــه وخت کـــــوتاه دئ اوس تلوارو ینم

***

خــــــدای راکـــــړی پاکيزه دين د اسلام
دغـــــــه رحـــــم درحمان ده لـــوی انعام
جـــــــماعت مي طــــريقه دپاک رسول ده
خبردارشـــــــــه لــــمونځ ونه کـړې بې امام
تارکان د جـــــــماعت بـــــه شـــرمنده وي
پـــــــه عقبابـــــــه مختورن وي هــم بدنام
تل درود و اســــــــــتغفاروايـــــــه په ژبه
شفاعت بـــــــه دي روزي شي دنبي خيرالانام
تـــــوکل تــــــقوا همېش پرځان لازم کــړه
دشمن بند کـــــــــړه دخضوع پـــه محکم دام
بيامنقاد دخپل پادشـــــاه شــــه که دانايي
محکومي تــــــه همېشه کـــــــړه دحکام
(ملاامير) غريب دوعاکــــوی دهــرمومن ده
خصوصاً دخپل پادشـــاه هـــــــرصبح وشام

***

ديارديدلـــــــره ورځـــــم بې پــــروبال يم
له ديدنه يې شـــــــرمېږم بې جـــــــمال يم

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه غـــــلام یـــــم ببکاره دیارپه کارکښي
کـــم همته بدهـــــنره بدخـــــصال یم
بندګي دي قبلـــــــوم پــــردوه چشـــمانو
یاره ته مي کـــــــړه قبول زه ډیرمـــــلال یم
رقیبانو سرګــــــــردان کــــړم په عالم کښي
ستادربارلـــــــره درځـــــم بندپه جنجال یم
درقیب له هـــــــمراهۍ مي ســـل توبې دي
نادیده یارمین کـــــــړی پــــــرشین خال یم
کیمیاګـــــــر(دي) دکیمیاپــــه طلب ګرزي
دیاروصل زمـــــــاکیمیاپـــه قیل وقال یم
عاشقان کیمیاګـــــــران طلب دیارکــــړي
که غافـــــل شــــوم له طلبه بدفعال یم
دتغیرتبدیـــــل لارنشته زمـــــــاویارته
پـــــــه طلـــــب یې دوصلت ودوصــال یم
حیرانیږمــــــه وځـــــان(ته) وجــــهان ته
ولي ورک ځــــان وجـــــهان شوبې کمال یم
زه منکـــــــرله بندګۍ دنفس شیطان یــــمه
(ملاامیرمحمد)بــــــنده دذوالــــجلال یم

***

په ظاهــــــــرغریب مــــــلاباطن ملنګ یم
په اسم ذات ســــــــره خــوشبویه ترلونګ یم
لــــــوی اقلیم دمــــــومن زړه ده بې پایانه
وربې[100] نــــه کـــــړم له غـــمازسره په جنګ یم
که لښـــــکرددښــــمن ډېرده هیڅ باک نشته
پنځه غشي مي په لاس ناست پــــــرپلنګ یم

[100] وربې = وربه یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه غشي مي پنځه فــــــــرض لمونځونه
که ماتېنګ کـــــــړه زه ولاړ دیارپــرننګ یم
دیارننګ مي جـــــــماعت دپاک رسول ده
مومنان بـــې[101] تینګــــــــوو زه ناصح لنګ یم
پاک مسجد مي ده پالنګ مـورباندي ناست یو
پرې بې نه ږدم که هــرخوپه صورت ثورنګ یم
که وصـــــلت له یاره غـــواړې لاړدغــه ده
که مي تېنګه کــــــړه دلاربادشاه اورنګ یم
افضل کړی خدای زمــــــوږدین ترکل ادیانو
که عامـل دشریعت شـــــوم زه خوشرنګ یم
ستادعشق له زخــــمه سورلکه ســورګل یم
عاشقان دي واړه ســــــره ، نه چي زه رنګ یم
دوصـــــال طلب لازم پــــرمـــــاغریب ده
دهجران په اوردي سوی خــــــــواړپتنګ یم
هـــــــمراهي دبې دینانـــــوپه کارنــه ده
بــــــهتردا چي له بې دینوځخه پــــرځنګ یم
که رویت مي پـــــه نصیب ستاله جـــمال شي
ځوړند ســــــــربه همېشه لکـــه متنګ[102] یـــم
دسراج الملت والدین بنــــــــه دبدبـــــــه ده
(ملاامیر) دده دوعـــــاګـــوی نه دپرنګ یم

***

کباب کـــــــــړی دئ زمــــازړه اوردهجران
دغـــــــه اورهـــــــجران دیارغواړم تاوان
په عـــــــوض کښي وصال غـــواړمه جانانه

---

[101] بې = به یې
[102] متنګ : کمندته وایي (ظفراللغات) اوکمند دلومي په معنا دلته له بیت سره سرلګوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که وصـــــال مـــــعاوضه شي نشته زيان
معشوقه له عـــــاشقانو حجاب نـــه شي
داادب ده دعـــــاشق معشوق تـــــرمیان
که عاشق لــــره ســـل روح دځان پيدا شي
همګي به کي[103] فـــــديه تــــرخپل جانان
پـــــه دنیاکښي يې بل حب ومقصودنه وي
کل مقصـــــوديې وي دلــــبر، ژاړي حيران
هغه څوک چي پــــه نظردمعشوق نیک شي
بیا يې ســــــپورکاندي دعشق پرآس دوان
ددنــــــیانـــــام ننګ واړه څني هېرشي
پروانه کــــړي ددنيا په ســـــودوزيان
کل هـــمت يې وي مصروف ديارپه حب کښي
بل حب نه کــــړي صادقان دي عـــاشقان
پــــه بیان دعشق شيرين مي روح وجان شو
(ملاامیره) درپاشـــــه پـــرسپين میدان

***

ستاله غــــــمه راتــــــه اوردئ کل زمين
بي مثال ده زمــــــادلبرمـــــخ يې رنګين
محبت زمــــــاوســـــــيله ده ووصال ته
رقيبانــــــوراته کــــــــړی دئ کمين
بل اسباب دعـــــاشق نشته بې له عـــشقه
دعشق اوربــــه وســـــوځي رقيب لعين
بي تکليفه هيڅ قـــــــاصدمقصودنه مومي
سرګـــــــردان دي قاصدان په زړه غمګين
اومي غـــوښي چي په دېګ کښي جوش ونه که

103 کي = کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وبې نه خــــــــوري که غني وي که مسکین
چي پخته د عشق پـــه اورکښي عاشق نه شي
حـــساب نـــــه ده پـــــه رتبه د کاملین
د خامـــــــانو خامکاري ســــــوزوګدازده
تل بـــــــه ژاړي دی بـــــعید وي له تمکین
په بیان د (ملا امیر) هـــــــغه پـــــــوهېږي
چي ســــالک وي پخته کارزړه يې وي سپین

***

پـــــه تناب دزلـــــفوبند يــــم د جانان
نـــــه خلاصېږم که ښند مـــــه دوه جـــهان
هیڅ مي وېره لــــه رقیبه غـــــمازنه شي
پــــرځــــان وینمه پیره د تــــورزلفان
شش طـــــرفه فیوضات د جـــانان اوري
خـــــالي نه ده هیڅ آفــــاق زمین اسمان
عــــاشقان همېش په غم کښي خوشحالي که
وصال غــــواړي پروا ، نه کـــړي په هجران
که نن ګــــــوري تورو سپین دیارپه خط کي
ته عامـــــل شه همېشه ګــــــرزه ترسان
نـــــه حسب نــــه به نسب د چا په کارشي
چي حـــــاضرشي د محشرپه لـــوی میدان
خوشــــحالي د نیک عــــمل ده ونیکانو
بد عــــمل بــــه غمګیني شي د عصیان
که رضا د جـــــانان غـــــواړي رضا پرېږده
که جانان له تارضاشو څه په کارحورو غلمـــان[104]
د رضـــــادي طلبګار زه خـــــوار بنده يم

[104] دا نیم بیتی ترنورو څلورخپې اوږد دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ملاامیر) ده ګناهـــــګارغـــــواړي غفران

***

چي خالق تخلیق وکـــئ[105] زمـــــــادژوندون
بیاعاشق یې پرځـــــان کـــړم راغی بېلتون
په خپل عشق ســــــره طالب زه دوصال شوم
شب وروزیم سرګـــــــــــردان په جګرخون
نه پوهېږم زمـــــــاپه باب قلـــم څه کښلي
چي یو غـــــــم وي نوشته که پـــــه زرګون
که مي ورکه خـــــــوب خنداشوه ستاله حبه
پـــــــــه کارنـــــــه دي ددنیاډېرنعمتون
نـــــــورغـــــــمونه راڅخه هېردیارغموکړه
یارنیولی دئ له مـــــخ ســـــــل حجابون
محــــــرمات شبهناک شــــــوه سل حجابه
له مذکـــــوره تقـــــوا کانـــدي صالحون
په نصیب دعـــــــاشقانــــــوعجزونیازده
دیارحب دعــــــــاشقانـــــــوده ژوندون
تل مشغول دیارپــــــــه وصل صادقـــان دي
سمندرغـــــــــوندي ساکـن اوربي مسکون
تـــــمام صورت مي ستادعشق په اورکباب شو
(ملاامیره) تالـــــــه اوردعـــــــشق صابون

***

معشوقــــــــان دعــــــــاشقانــــــوقاتلان
بې تقصیره ځني یـــــــــوسي دل وجــــــــان
په عالم کښي سرګــــــــردان ګرزي ګریان وي
بیایې قــــــــوت وي دزړه وینه دخپل ځــــــان

---

[105] وکئ = وکړئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځني ورک صبرو سکـــــــون دیار پـــــه مینه
همېشه يې اوښـــــــکي ځي تـــردوه چشمان
بې غمي شي پـــــرحـــــــرامه په دنيا کښي
دفـــــراق اوښکو ترځــــــان وګـــرېوان
دوه جـــــــهانه ځني هېرشي بې دلــــــبره
سرومـــــــال کـــــــړي صدقه ترخپل جانان
پـــه کـــــوڅه ديارولاړ بې نام وننګ وي
مــــــرتبه يې وي بلنده تـــــــــراســـمان
پــــه اول کښي محبت بیاګـــــــمنامي ده
(ملاامیره) ګـــــمنام شـــــــه که يې پوهان

***

له هـــــــجرانه همېش ژاړم پـــــــــه نارو
دياردېد پرمـــــــــاشيرين ،تــــرقند مسرو
درقیب پـــــــه محبوسۍ بــــه هيڅ بندنه شم
زه محبوس يـــــــــم دخپل يار پـــــه زولنو
چي يې تـــــوري زلفي بيا پـــرمخ خپري کړي
عــــــاشقان سینه ســــــوزان په اند ښښنو
رقيبان يې راتـــــه کښېنول پـــه خنګ کښي
اوس مي ولي پـــــه تکـــــړو[106] پـــه سنګ ریزو
بــــــــدبختي درقيب داوه لـــــــه اوله
چي يې ذات دده پيدا کـــــــړلــــــه اورو
بيا يې وکــــــړتکبرپــــــــه سجده کښي
پـه کارنـــــــه شــــــــوعبادت دډېرکلو
رقيبان مي دښــــــمنان دپاک ايــــمان دي
(ملاامیرمحمده) ځــــــغله پـــــه ګامو

[106] کټ مټ ولیکل سو

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

خال دي ایښی دئ پـــــه میان کښي دابرو
نن مجنون غوندي عــــــــذاب کړمه لیلو
ودربارتـــــه دي ملنګ پـــــردوهه ناست یم
ولاړبه نه شـــــــم مګردیدراکـــړي خیالو
منتظردي ددیـــــدن لکه بلبل یـــــــــم
خوبه ګـــــــــرزمه محرومـــــــه له کتو
یاره جـــــــوره شکوفه پـــــه زمستان کړه
اوکه نه وي جان دمــــــــــاغ مي کړه خوشبو
جـــــــدايي دیارترخـــــه وصال شیرین ده
که یـــــــــوځله وصـــــال کاندي نن پېرزو
عـــــــاشقان دي شهـــــــبازان دیارپه مینه
سرګـــــــردان دي پرزمین پرلـــــــــویوغرو
ربه روی ســــتاددوستانـــــــــــومي دروړی
عـــــــاشقان کــــــړه منورپـــــه انوارو
ستادعـــــــــفو مقام پټ له هـــــــره چاده
(ملااميره)عــــــفوغــــــــواړه پـــه زارو[107]

***

زمــــــــــاپه زړه یاردعـــشق اورولګــــاوو[108]
بیایې روح راځخه یووړغـــــــم یې نورولګاوو
خـــــوشحالي دزندګۍ راپوري غـــــم شوه
غم یې دروندده هجران زورپـــــرماپورولګاوو
دنفس باغ مي ســــــــــتادعشق په اورایره شو

---

[107] په مقطع کي لږ څه تصرف سوی دئ. په اصل کي داسي وه:
ستادعفومقام پټ له هره چاده زمادلبره
ملااميره عفوغـــواړه په جړاوپه زارو

[108] شاعر (ولګاوو) دخپلي لهجې سره سم کښلی دئ اوسنی لیکدود یې (ولګاوه) دئ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

یک بینۍ یکجهتۍ بیا پرمـــــــازروولګاوو
مجوف زړګی مي ډک پـــــــــه سل فکرو و
د توحید په نورشو ډک عجب یې شـــورولګاوو
رقیبان حیران ولاړ زمـــــاو حـــــــــال ته
د توحید نـــــــورمي پیره په رقیب اورولګاوو
د معشوق پـــــــه طلب سترې عـــــاشقان ده
(ملاامیر) مي په طلب ســـرپخپل ګورولګاوو

***

راشئ مـــــــــومنانو دخپل رب ثناګویي کوو
محکمه پرخپل دین شووبادشاه ته دوعاګویي کوو
راغـــلي اروسان دي دوی وموږوته حیـــران دي[109]
غیرت ددین به وکـــړوموږبه هم پهلواني کوو
حیات دي زموږبادشـاه وي کل اسباب برابروینم
قتل به کفارکړو مــوږپردوی شمشیربازي کوو
پرخلافت دچـــاریاردي محکم زموږبادشاه وي
مغلوب دي کافـران شي چي پردوی موږغالبي کوو
بدبخته کافـــــــــران دي نا امیده له قرآن دي
فتح به خدای راکـــــړي دقرآن موږپیروي کوو
انګریزکه اروسان دي زمـوږجنګ ښخه ترسان دي
مومنان ټول شیران دي اوس پردوی به چابکي کوو
ترســـــــان مي اروسان دي دلاوره مومنان دي
غـازیان منتظران دي موږدوی ته کارسازي کوو

[109] دامیرحبیب الله خان په وخت کي افغانستان ته دروسانو دراتګ خبره له تاریخي مدارکو سره سمه نه خېژي. دشاعر مرادبه یا په سیمه کي دبلشویکي نفوذ دخپرېدو خطروي اودی به یې دروس دتجاوزپه نامه تعبیروي اویابه نوپردرقدباندي دروسانو پوځي تېري ته اشاره وي. دغه واقعه دغازي امان الله خان د پاچهۍ په اووم کال پېښنه سوې ده (۲۷ قوس ۱۳۰۴ ش) او په دې ډول نوتردغه کاله پوري دشاعرژوند هم یقیني کېدلای سي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

کــــفارکه هرخوږېږدي ددین عقل یې هېږدئ
بې جنګه بې نـه پرېږدو دخپل دین موږغاوري کوو
قـــاتلان که مقتولان شوکه پاته پرمیدان شو
سودمنده مومنان دي (ملاامیره) موعظې کوو

***

تـــــریوسف ډېرښایسته زمـــــوږپیغمبرو
ستاره ورته عـــاجـــــزشمس و قـــــمرو
غلبه دنـــــوریې تېره تـــــــهـــــرچاوه
په خـــــــوبانوکښې څرګندلکه زیړلــــمرو
دوحدت له باغـــــــــه درخته رانښکاره شوه
نه یې مـــــــثل پــــــرزمین لکه نښترو
دکـــــــمال پـــــــــه مېوه پره دغه درخته
مــــــومنانومې نوش کــــــړئ ښه ثمرو
شاکـــــــران ددې مېوې بـــــه سربلندوي
تورزاغـــــــان له دې مېوې څخه کـــورکړو
مومنان دي خدای غـــافل په دین کښې نه کړي
غـــــــافلان لـــــــه خپله دینه ګاووخـــرو
دطاعـــــــت بارچې باباآدم پـــــــه شـــاکړ
مــــــــومنان بې[110] قبلـــــوي بارد پـــدرو
مـــــــــومنې ده نیکنامې دعــــــقباګټه
مــــــومنانوتېنګه کـــــــــړه که مې ضررو
دنبي پــــــــردین ثابت شـــــــه (ملاامیره)
سپی رقیب ثابته نه شــــــــولـــــوی خطرو

***

ته آئینه دشــــــــــــرع نســــه[111] وخپل مخ تــــه[112]

[110] بې = به یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستاعیبونه بــه ښکاره شي ته نیکبخته که بدبخته
ښـــــــه طاعت وبندګي دپاک الله کــــړه
له ریا څخه ځــــــــان ســاته ،نفس بدبخته
ســــــره اورونه دي پــــــه لاس ددښمنانو
ستاطاعت وســـــــرومال سوځي یک لخته
ستاپه ښهرکښي ښه کـــــوته په دولت[113] ډکــه
ببغــــــــم نه شي دښمن ستاده په زړه سخته
که ولاړپـــــــرخپل کــــــوته وي ترسهاره
اوس بادشاه یې ګــــویاناست یې پرخپل تخته
دتــــــــقوا تبغ پــــــه لاس ونیسه محکمه
درایله به کي[114] دښمــن ســـــــتاتخت وبخته
سرګــــــــــــردانه له خپل نفسه ډېرعالم ده
(ملاامیره) جــهادي شه مي پرېږده ګرم ویخ ته
***
ددنیاکه جستجـــــــوی پرداجــــهان کــه[115]
که خدای هېروي آخــــــــــرت لره تاوان که
پـــــــرجـــــهان باندي ژړادیارلــه حبه
داژړادمحبت دخـــــــــــدای دوستان که
چي دعشق په تبغ یې غــــــوڅ دزړګي سرشي
دفراق په اوښکوتــــــرځــــان وګرېوان که
دصادق عــــــــاشق ژړاده پخپل ځان کښي
که مخلـــــوق ته شي ظاهــــردځان نقصان که

---

[111] نسه = نیسه
[112] داغزل په اصل کي د(ت) په ردیف کي. ماد(ه) ردیف ته رانقل کړه.
[113] دولت دلته ددنیاپه معنا راغلی دئ.
[114] کي = کړي
[115] که = کا

(c) ketabton.com: The Digital Library

دین دنیا ســـــره ضدین(دي) هیڅ شک نشته
په یوه ځـــــــای اوراوبـــــه کله مکان که
دادنیاکه پخپل فکـــــــــرګلستان کـــړي
عاقبت به یې خـــــراب دمـــــرګ خزان که
منزه دئ عشق دنفس له خـــــــــوی خصلته
دامشکل ده چي دیده څـــوک بې چشمان که
جاهـــــــلانـــــو په دنیادین بدل کـــړی
ددنیاهــــــــبربده نـــــه که دین نسیان که
که دانایي پــــــــــرخپل سرنیسه لاســــونه
وجاهـــــل ته نصیحت ډېرعـــــــالمان که
ناصحــــــان که نصیحت ددین بیان کــــړي
(ملاامیر) بـــــــــه یې قبول پردل وجان که

***

محبت دخـــــــــدای دوستان بې خدای نه که
په یوه زړه کښي بــــــه دوه محبت ځای نه که
په ظاهـــــــــــروي له عـــــــالم باطن له حقه
مشاهـــــــده یې له خــــــدایه بل رای نه که
چي توانګـــــــــردقناعت په خـــــــزانه شي
هیڅ ګـــــذربه دغنیانو په ســـــــرای نه که
احتیاجي بې خــــــــپله ربه دبل نــــــــه که
روح وجــــــــان به بې له خدایه فدای نه که
عـــــــاشقان دي طالبان دیاردوصـــــل
که واصل شي ومعشوق تــــــه وای وای نه که
په کـــــــوڅه کښي دمعشوق حیران ولاړوي
خوښ خـــرم وي په حیرت کښي هم تلای نه که
حال وقـــــــــال دي موافق شه (ملاامیره)

(c) ketabton.com: The Digital Library

سالکان دي خـــدای خودبین خودنمای نه که

***

جـــــام دمی پیاپی نوش کړه ما په ذوقونه
زړه مي سوری لکه نی پـــــه نغمواوازونه
یارزمـــــابي وفا پـــــه جفادئ عـالمه
نقصان کل زمـــــاخپل دګـــــناه دریابونه
یارمي ګل زه بلبل پـــــه ژړاپسي مـــرمه
دبلبل سینه تل تــــــرختلي خــــــارونه
دلبري دلـــــجویي رهبري دي غـــــواړمه
که ماخلاص په اخلاص کـــړي دغم له بارونه
مـــــاغریب کـــــړه بعیدله شیطانه شدید
بدلــــــوي سودایي پـــــه دنیاجنتونه
مامرید کـــــــړه قـــریب دګلشن عندلیب
ستاحبیب ســـــتامجیب پرښندم سرمالونه
ښه جلال ښه جــــمال شین دي خال ده صنمه
پـــــه ظهوردي خـــــراب دکفاروملکونه
ستانظرشــــــوخنجرپــــه مجروح مي ځګر
سپین دي غـــــاښ وانوارپه روښان اسمانونه
ستاصـــــــدیق ستارفیق ترهـــــمه وشفیق
یارغــــــاردســــرداردهجرت په مزلونه
پتهولـــــو خـــــوبان افضلین مي جانـــان[116]
بهـــــتري مهـــــــتري پـــه آیات حدیثونه
ستاابلـــــق ترفــــــرق وتبرشوی مطلق
نازبردار ، رازکــــــــــردارترجمله حجابونه

---

[116] دانیم بیتی په لږ تصرف رانقل سوی دئ. په اصل کي داسي و:
پتولوخوبان پرماګران افضلین مي جانان

(c) ketabton.com: The Digital Library

دابیان شـــــــوعیان د(امیر) پـــــــه زبان
خـــــــوش لسان درفشان دجـانان صفتونه

***

دعشق اورمي پـــــــرزړګي وکـــــړه پوښتنه
زمـــــــاپرحال په چابکي وکـــــــړه پوښتنه
شیږداغــــــــونه عشق راکــړي پرسینه دي
دازخـــــــمونه دمـــــرګي وکړه پوښتنه
ورنځـــــــورتـــــه که دوادديدن ورکـړي
زمــــــادواده پرهیزي وکـــــــــړه پوښتنه
بیکاره غــــــلام دیاریـــــــــــم ورته ژاړم
نن دغــــــــلام پربیکاري وکـــــــړه پوښتنه
هیڅ حاجت زمـــــــــــاپه کارو خدمت نشته
زماژړایارخـــــــوښوي وکـــــــــړه پوښتنه
درقیب دلاسه ډیرپــــــــــــه زړه غـــــــمجن یم
نن زمـــــــاپرغمګیني وکـــــــــړه پوښتنه
عشق جـــــــهازشوګډ یې کړم په محبت کښې
ته مـــــــهربان شه پرغرقي وکـــــړه پوښتنه
(ملاامیر) پــــــــه سپینه ږیره تل ژړاکـــــړي
راشه زمــــــاپرغریبي وکــــــړه پوښتنه

***

الماسي خنجرپــــــــــه لاس زمـــــــاددلبرده
عـــــــاشقان پــــــــه قتلـوي دایې هنرده
چې په برخه یې خــــــــواري دسوزګدازشي
خـــــــودبه ژاړي چې زخمي یې دزړه سـرده
هـــــــغه څوک چې وي ببغم دیارله فکـــره
ســــــــړی نه ده پــــــــه مثال دګاوخــرده

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمحبت پـــــه اوریې ســـــوی پـه کلونو
چي وصـــــــال رابانـدي راغی نن اختره
غـــــلامي مي په اخـــــلاص دکامل وکړه
اوس ماذون شوم دکامـــــــــل هسي نظره
وخـــــادم ته دمـــــــخدوم فیض رسېږي
هیڅ شک نشته درســـــــول دخولي خبره
عــــاشقان (یې) ودیدن ته هــــــوسېږي
څني پاتـــــــــه نام وننګ وســـــیم وزره
صادقان دیارپـــــــه مینه هـــــغه ثوک دي
چي پـــــــه لاس (یې) همېشه دعشق دفتره
عــــامـــــلان دشریعت مي فایضین دي
پاک الله څني راضي هــــــــــــم پیغمبره
عـــاشقان ترسرومـــــال ویارته تېردي
چي لیدلی یې جانـــــان پـــه خپل بصره
دیارمیني تورکـــــــودی کړم په جهان کښي
خاکساري مي جـــــــــوړه کړي پرخپل سره
ګـــمنامي لـــــــویه رتبه ده (ملاامیــره)[117]
اختلاط دزمـــــــاني ډېرشــــــوروشره

***

که وصال داشنای غـــــــواړي روڅ دغه ده
بیاخه نه شي دمــــــــــــرګي سخته ناره ده
نن دي وارده چي راکب پـــــرخپل مرکب یې
له مــــــــــرکبه که شیوه شوې توره شپه ده
په تیاره کښي څـــــوک رسېږي ومقصودته ؟
لـــــــوی مثال دئ نیکي واخله لاربنکاره ده

---

[117] اصل: ګمنامي لویه رتبه ده ملاامیره فقیره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـــــمبختان مي غـــــافلان د يارله ذکره
لـــــغزيده وي و خپل نفس تـه مسخره ده
پــــرهــــمت د زاهــــد انو آفرين شه
نفس شيطان يې پــــه عـذاب بنه تماشه ده
پيروي د پاک قـــــرآن مـــــو په نصيب کړې
چي همېش زمو رېپه خـــــوله ورد و ظيفه ده
په نصيب مـــــو شفاعت د پاک رسول کړې
پاک سبحان بې کي[118] خــوشحال کـړې وعده ده
له دي خپلي بـــــدبختۍ شخه په عذاب يم
ګيله نشته پرهـــــرچـــــامي توره شپه ده
هــــــرعـــــاشق شيرين ګفتن شيرين زبانه
(ملا امير) مي درپا شي ډکــي[119] ســــــينه ده

***

هغه خوک چي صاد قــــــان وي ستا په مينه
محبت بــي[120] هـــمېشه پــــرخپل يارو ينه
اول حـــــال د سالک دادئ اې درو يـــــشه
چي پـــــه حب کي د خپل شيخ به فناه شينه
حقيقت د حب يې هلته ظـــاهــــــــرېږي
چي د پاک رســـــول په شــــرعه عمل وينه
دويم حـــــال د صادق داده په محبت کښي
چي د پاک نبي پـــــه حب کښي فـــناوينه
دريم حـــــال فنافي الله بـــــولي طالبه
بې له ياره مـــــاســــــوا کل ترک وهينه

[118] بي کي = به يې کړي
[119] ډکي = ډکه يې
[120] بې = به يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه عشق نه دئ بل خـــــــه دئ دروغ وايي
چي خالي به له دي دروحبو خـــــــوک وينه
هـــــــرچي لاردشــريعت يې وي پرې ايښي
رهـــــــبردده شيطان اورتـــي[121] خكـــوينه
که باوردي پـــــه آيات و حـــديث کېږي
ملحدي پـــــه طـــــريقت کښي ډېره وينه
هــــغه خوک چي مستقيم پـرشريعت شوه
پـــــه سپين مـــــخ به آخرت لـره ورځينه
خــــــدايه عشق مي برابرپرشـــريعت کړې
چي مـــــقام د مـــوحدی مي روزي شينه
(ملاامير) غـــــريب صادق کړې ستا په مينه
امان راکـــــــــړي په توحيد کښي له لعينه

***

ستاد هجران په اوروسوی ارامي غواړمـــه[122]
زړه مي زخمي د استاله لاســـه دوايي غواړمه
دوامي وصل د جانـــــان ګنج نوري غواړمه
زه خوارمسکين يـم بي تسکين زه دلجويي غواړمه
ستادمحبت پــه درياب غرق صدف دري غواړمه
زه غواص تېر(يم) تـرخپل سر اجرت قوي غواړمه
له دواړو کـــــــونويم ببغم روشندلي غواړمه
له پخته ګانـو مي حساب کړې ګمنامي غواړمه
سيروسلـــوک راباندي تېرشو مقبولي غواړمه
نفس وشيطان مي دښمنان ستامـــهرباني غواړمه
زمـــــامشرب د نقشبند پيرمجددي غواړمه

121 اورتي = اورته يي
122 دي غزل ته پرسرکښلي دي: مناجات فقيرملاامیرمحمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاچندبه سوزیمه نورمحمدي غواړمه
درعشق تو سوختیم دروصلت رهنمايي غواړمه
عمرم عبث ګذشت درطاعت عمرثاني غواړمه
پیرمي اولاددعمریارپیرقریشي غواړمه
(ملاامیر)خواریې دامنګیرزي[123] غلامي غواړمه

***

په خوبانو کښې کلانه راشه راشه
زما دزړه محبه ګرانه راشه راشه
پیروي دي قبلوم پردووچشمانو
ته یي نورزما دچشمانه راشه راشه
زمادپیرنوربه رهبرشي ستا ترنوره
ستانوربه شي رهبره ترسبحانه راشه راشه[124]
(دا)ستانورده وسیله زماووصال ته
ته همیش پرخپل رب ګرانه راشه راشه
محبت دیارافضل تردوه جهانه
ته یي زمادزړه ارمانه راشه راشه
په کامل صفت موصوف ترکل عالم یي
باطن نورظاهرانسانه راشه راشه
ستاامت همیشه فخرپه تاکاندي
ته سرداریې دنبیانه راشه راشه
ډېردي قدرهم حرمت پرخپل خالق ده
کامل میره دخوبانه راشه راشه
کمینه امتي ستایم پاک رسوله
زه (امیرمحمد) ستادغلامانه راشه راشه

---

[123] زي = زه یې
[124] دغه بیت درې ځپې زیات دئ. (هوتک)

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

عشق سرسري نه ده چي له سره دي بدرشي
محبت عارضي نه ده چي له زړه څخه بدرشي
بیان د عشق کومه وسالک ته یې ښیمه
مشتق له عشقیه دئ چي پیچان[125] پربل شجرشي
عشقیه مي هغه شی ده چي غالب شي پرګیاه
ذات د ګیاه ورک شي عشقیه مي پراظهرشي
مثال د مومن داده که انصاف لري منصفه
که عشق باندي غالب شي ترګیاه (یې) حال بترشي
عشق ده په دوه قسمه ته یې زده کړه اې سالکه
یو مي رحماني بل شیطاني که دي باورشي
شیطاني هغه ته وایي چي نقصان د شریعت وي
ناري تجلي ویني په غلط مي ګاوخرشي
رحماني هغه ته وایي چي پرشرع مستقیم وي
شوارق به د انوارفیوضات باندي مطرشي
تمیزددې دووګران دئ د خطرځای یې دغه ده
سالم به ترتېرېږي هغه څوک چي بختورشي
زه (ملاامیر) فقیریم په بیتو کړم بیانونه
محتاج زه دوعایم که پرماد خدای نظرشي

***

بدبخته زمانه شوه له طاعته غافلان دي
ودین ته یې شاکړي په دنیاپسي روان دي
بیدارشئ مومنانولوی سفرلرئ په مخه
نکیرمنکربه درشي سوال جواب یې په ایمان دي
کامل که دي ایمان وهیڅ دي وېره خطرنشته

[125] عشق پیچان یوراز ګیاه ده، چي پرنوروګلانوراتاوېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

راووزه ونیکۍ تــه بد عمل دي دځان زیان دي
فهم وکه (اې) مـــــــومنه عاقبت دا دنیا پاته
محصل دهـــرچا مرګ دئ ځني پاته یتیمان دي
سپین زږه دي توربږي ګنا هـــــونه دي ډېر بږي
صیقل (یې) اسم ذات ده شـــریعت که پرراوړاندي
پنځه روځي ژوندون دئ عـــــاقبت به روانېږو
ژاړه (ملا امیره) نـــفس شیطان دي دښمنان دي

***

یوه درخته یې نهال کـــــړه په قدرت کښـــي[126]
څلورښاخ (یې) ورپیدا کـــــړه په زینت کښي
هر(یو) ښاخ له ګونا ګــــــون مېوې څخه پرده
زاغـــان ځني محروم بلبلان ګډ په وصلت کښي
بلبلان چي همېشه پـــــرګل مین ملامت نه دي
معطرېږي دل وجـــــــــان په حقیقت کښي
چي بلبل غــــــــوندي صادق په مینه نه شي
دا مشکل ده چي به ګـــــډ شي په جنت کښي
ســــــاکنان دهغې درختې هـــغه څوک دي
چي ترسروترمـــــــال تېرشي په محبت کښي
مـــــــــــثال د درختې ذات د پاک حبیب ده
چاړاران یې څلـــــــورښاخه په قربت کښي
بلبلان مې عــــــاشقان دخدای دوستان دي
رب ورکړي خــــــــوشحالي په آخرت کښي
زاغان مي کافـــــــــــران منکر الحق دي
محرومي شـــــــوله ورپښنه په خلقت کښي
پـــــه اول کښي مي ابیات مـــــغلق ویلي

---

[126] دا غزل په اصل کي د (ښ) په ردیف کي وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پهآخريې معنی ګـــــوره په وضحت[127] کښېـــې
ربه ســــرومال قـــــربان زمـــاترنبي کړي
(ملاامير)غريب غــــلام تل په خدمت کښېي
عـــــاشقان ديارجـــــفاپروفــابولي
(ملاامير) فقيرمغموم ده پــــه هجرت کښېي

***

دخپل اشـــــــناى ديدن له تلمه په تلوار...
زه خبرنـــــه وم چي پـــه مخه رقيبان راځي
ديار دغم ګـــــردوغبارزمـــــاپرخان راځي
ديارله عشقه مي خـــوناب نن ترچشمان راځي
(را) ميسربه وصــــــــال نه شي بې ژړا عالمه
دفـــــراق اوښکي مي بهيږي پرګربوان راځي
دادنياکه هـــــمګي ګل وګلـــــــزارشي
عـــــاقبت به شي فنادمـــرګ خزان راځي
څه دغم ژوندون يې زمـــــــاپه قسمت راکړ
بې له ياره دعشق دودمي تــــــردهان راځي
زماپه اوښکـــــــوهيڅ اثرپرجانان نه شي
زمــــــاپرحـــال نن په ژړا زمين اسمان راځي
سرګــــــردان وپايدوان پـــــردادنيايمه
ترک به نه کړم ستاطلب که هــــرڅوزيان راځي
دجنت تــــــرګلـــــو زياتي تـــــماشه ده
چي مستغرق شـــم ديارفيض لکه باران راځي
که وفانه کـــــړي نن دژوندرمـــــــق باقي ده
اوکه نه وي (ملاامير) غـــــريب ګريان راځي

***

[127] وضحت = وضاحت ، څرګندتيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستاجـــــــفاده همېشه مـــــــــاژړوي
رقیبان پـــــــه نصیحت مـــــــاخندوي
زه حیران یـــــــم چي ژړاکــــــړم که خنداکړم
نه پـــــوهېږم چي یارزمــــــــا څه خوښوي
دجــــــرس له حـــــــاله حال زمامعلوم شو
تـــــــرخندازمـــــــــاژړایــــــارقبلوي
دادنیادژړاځــــــــای چي ببغـــــــم نه شي
ستاژړالـــــــــره اجــــــرت یاردرکــوي
داجـــــــــرت حساب مي خپلـــه زندګي ده
عـــــــاقبت دصـــــــورت حجاب پاره کوي
دمحشرپــــــه روځ بــــه نیک وبدښکاره شي
دانایــــــــان مي نیک پــــــه بدنه بدلوي
آئینه دزړه صفاکـــــــړه له هـــــــــرزنګه
(ملاامیره) خدای رحـــــــمان ده رحم کوي

***

عـــــــاشقان دي بیماران پــــــه زړه زخمي
ددیدن زکات غـــــــــواړي پـــه مسکیني
هیڅ حــــــاجت یي ددنیا په چـــــاره نه وي
نه پــــــــه کاریي وي جنت غــــلمان حوري
دخپل یاردیدن یي خـــــــوښ تردوه جهان وي
قاسم کــــــــړی ښــــــــه قسمت دئ ازلي
دتوحیددباغ مي هــــــــرعـــــاشق بلبل ده
ودي باغ تــــــه بل مــــــــرغــــه لارنه لري
دګلانــــــــوسیل بې بـــــــــــهاره نشته
ددیداررروځ لـــــــــوی بـــــهارده کاملي
په نصیب دي ښه دیداریه لــــــــوی بهارشه

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ملاامیره) جنت پرېږده د دیـــارشـــه محبتي[128]

****

**

*

*

*

*

[128] تردې غزلي وروسته دنسخې په پای کي د (زمامقصود) رکاب راغلی دئ خونسخه پرهمدې ځای نیمګړې ده اوزه نه پوهېږم چي ځوپاڼې به یې لوېدلي وي (م. هوتک) .

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library